

СБОРНИК ИНФРАСТРУКТУРНИ И ТУРИСТИЧЕСКИ ОБЕКТИ ПРИРОДЕН ПАРК "БЪЛГАРКА"

СЪДЪРЖАНИЕ

Вместо увод	3
Основни аспекти на проучванията.....	4
Туристическа инфраструктура.....	18
Туристически маршрути	21
Центрове и пунктове.....	44
Къде може да отседнем и похапнем ?.....	45
От онлайн пространството за язовир Нейковци	83
Нещо от миналото на Габрово.....	85
В заключение – другите за Трявна	86

ВМЕСТО УВОД

...И ето сега, от верандата аз се любувам на красотите, които ме заобикалят. Гористи върхове, съвсем покрити с дъбови гори или тук-там прошарени с полянки и ливадки; балканският чист въздух пълни гърдите с хлад и озон; шумът на реката напява своята весела неспирна песен в долината. Далече прахът и грохотът на софийските улици с техните ужасни автомобили и ужасна горещина. Тая прелестна долина се е наричала по-напред Гръбчево, но управлението на мините заменило това лошо име с „Българка“, и добре сторило...

СТАНЦИЯ „БЪЛГАРКА“

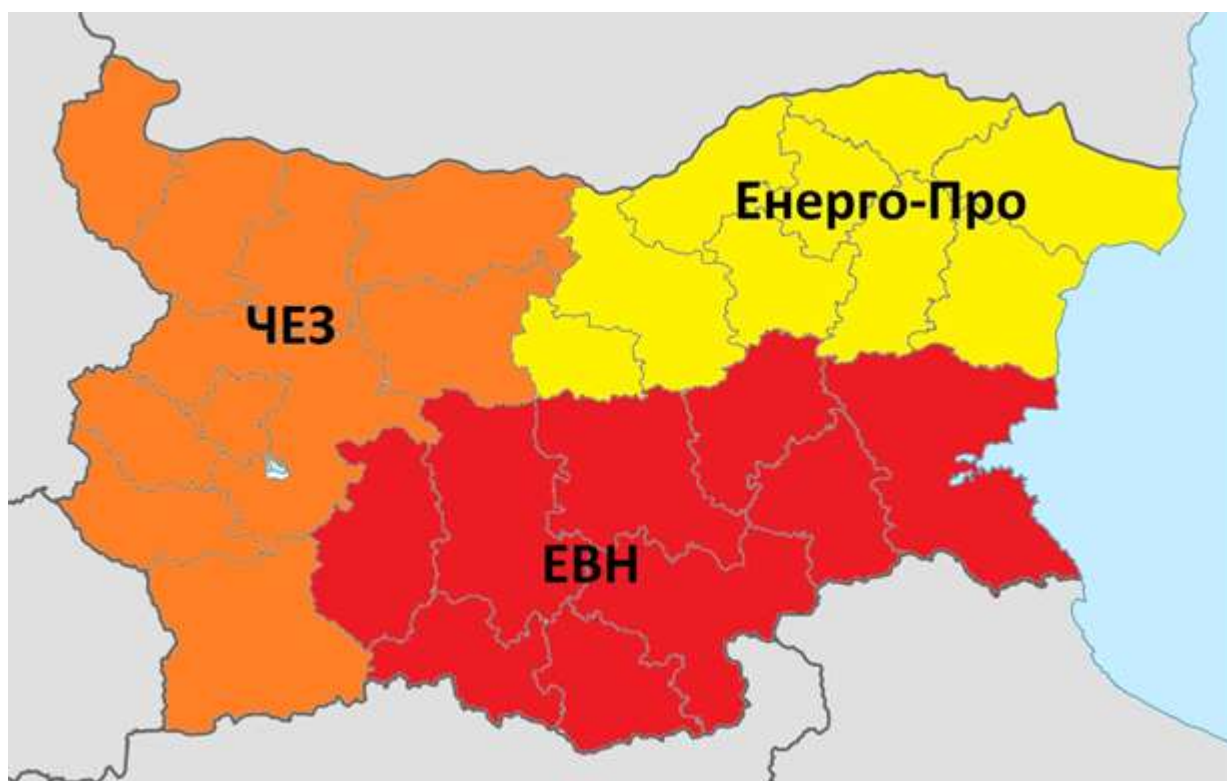
Иван Вазов

ОСНОВНИ АСПЕКТИ НА ПРОУЧВАНИЯТА

Разгледана в по-общ контекст, **електропреносната мрежа** на България се характеризира с относителна концентрация на преносни мощности в централна и западна част на страната. Това до известна степен е в противовес на концентрацията на вече инсталирани ветроенергийни мощности (основно в Североизточната част на България по крайбрежието). Цялата електропреносна мрежа в страната е собственост на Националната електрическа компания ЕАД (НЕК). По данни на НЕК, към 2011 г. общата дължина на електропреносната мрежа в България е 15 213 км.

Деятностите по електроразпределението и снабдяването в страната се осъществяват от т.нар. електроразпределителни дружества.

Електроразпределителни дружества в България

"Енерго-Про България" експлоатира и поддържа електроразпределителната мрежа на територията на следните области: Варна, Добрич, Силистра, Шумен, Разград, Търговище, Русе, Велико Търново и Габрово. Общата дължина на разпределителната мрежа, която Енерго-Про България експлоатира е около 42 125 км. Преди Енерго-Про, до средата на 2012 г. електроразпределително дружество на територията на Североизточна България е ЕОН България. (източник : Българска ветроенергийна асоциация - <http://www.bgwea.org/>).

Електропотреблението в област Габрово и на територията на ПП "Българка" се осигурява именно от "Енерго-Про". На територията на областта, в гр. Габрово, попада един основен възел на преносната система - подстанция "Балкан" с трансформация на напрежението 220/110 KV и инсталирана трансформаторна мощност за тези напрежения 400 MVA. Тя е свързана с други електроенергийни центрове на националната преносна мрежа

посредством електропроводи 220 KV.

Фактическото електрозахранване на областта се осъществява от районните подстанции 110/20/10 kv. Те осигуряват електрозахранването както на собствената си територия, така и на съседни общини, при което се получава резервиране на мрежата средно напрежение. Всяка от районните подстанции е включена двустранно с един или два електропровода в мрежата от 110 kv, което повишава сигурността на захранването в аварийен режим.

Електроснабдяването на Община Габрово се осъществява с кабелни и въздушни линии СрН с номинално напрежение 20 kV, 10 kV и 6 kV. Съоръженията (средно и ниско напрежение) са собственост на "Електроразпределение"- клон Габрово. (Информацията е от ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ГАБРОВО 2005 - 2013г.)

Трансформатор - кв.Нейковци,

гр. Плачковци, община Трявна

Трансформатор Гръбчево ,

гр. Плачковци, община Трявна

През територията на ПП "Българка" преминава магистрален електропровод - 220 kV от П/С "Балкан" – П/С "Алеко", както и два електропровода - 110 kV свързващи ПС "Балкан" с П/С "Казанлък" и от П/С "Трявна – Тягова" с ПС "Кръстец".

В границите на ПП "Българка" се намира гарова подстанция "Кръстец" (гара Кръстец).

Гарова подстанция Кръстец, община Трявна

В близост до територията на ПП "Българка" се намират следните подстанции: За гр. Габрово - П/С "Синкевица" - 110/10 kV; подстанция "Балкан" - 220/110/20/10 kV.

Трансформатор при хижа Извора, общ. Мъглиж

с.Велчовци, община Трявна

Разклон за Кв. Късовци и кв. Ножерите, гр. Плачковци, община Трявна

Мина Лев, гр. Плачковци, община Трявна

с.Радевци, община Трявна

Трансформатор с. Тодорчетата, общ.Габрово

Елементи от енергийната инфраструктура по пътя за Хр. Смирненски и с. Тодорчетата, общ. Габрово

Водна енергия

На територията на община Габрово има и четири ВЕЦ-а в експлоатация със следните ел. мощности:

- ВЕЦ "Малуша" - 6/20kV - 560kW;
- ВЕЦ "Сокол" – 0,4kV - 40kW
- ВЕЦ "Хр.Смирненски" - 20kV - 840kW.

- ВЕЦ Пеев -0,4/20кV-60 kW

На територията на ПП "Българка" попадат:

- ВЕЦ "Христо Смирненски", кв. Лютаци, гр. Габрово, общ. Габрово, обл. Габрово;
- ВЕЦ „Малуша“, землище на р.Козещница, над кв. Радецки, гр.Габрово, обл. Габрово;
- ВЕЦ "Сокол", кв. Водици, гр. Габрово, обл. Габрово.

ВЕЦ "Малуша"

ВЕЦ "Сокол"

ВЕЦ "Хр. Смирненски"

Енергия от възобновяеми енергийни източници

Възобновяема енергия е енергията получена от източници, които се възстановяват или на практика са неизтощими". Към момента в световен мащаб 29,3% от използваната от човека енергия, идва от такива източници (основно вятър и слънчева светлина).

Най-голямата фотоволтаична централа на територията на Област Габрово е "Тестова фотоволтаична централа "Матееви" ООД ", в местността Илиеви Ливади, кв. Етър, гр. Габрово с обща инсталирана мощност 0,02681 MW и продадена електроенергия пред 2010г. в размер на 11,907 MW/h.

Централата се намира извън ПП Българка на самата му граница от северната страна на пътя кв. Етъра - кв. Априлово.

Фотоволтаична централа "Матееви"

В непосредствена близост до границата на ПП "Българка", източно от връх Бузлуджа е изграден Ветроенергиен парк "Бузлуджа - Ветроком". Инвеститор на проекта е швейцарският концерн "Алпик", а изпълнител Ветроком ЕООД.

Ветроенергиен парк "Бузлуджа - Ветроком"

Паркът се състои от 29 генератора с обща мощност 50 MW. Вятърните турбини са на немския производител Фурлендер (Fuhrländer), като всеки генератор е с височина 85 м и диаметър на ротора 80 м. За тази си инвестиция през 2009 г. "Ветроком" ЕООД получава Сертификат за инвеститор клас А - най-високото ниво на инвеститор в България. Предвижда се вторият етап от изграждането на ветропарка да стане в района на Казанлък, като общата инвестиция ще достигне 110 млн. евро. (Допълнителна информация: www.chambersz.com/a/content/view/82462/112/)

Водоснабдяване

Водоснабдяването на района е важен елемент оказващ влияние върху живота и стопанската дейност на населението. Дебитът на водоизточниците е в тясна връзка с климата, релефа и хидроложкия състав на почвите. Целият Габровски регион е карстов, което води до малък и непостоянен дебит през различните сезони. Същевременно водосъбирането не е рационално и уловената и пречистена вода не подsigурява цялата територия, която обслужва "ВиК" ООД Габрово. Някои от селищата са водоснабдени от местни водоизточници с несигурен, колеблив дебит и влошено качество на водата – около 9 %.

"ВиК" ООД - Габрово обхваща територията на общините Габрово, Дряново и Трявна с общ брой на населението 86 707 жители. Услугата водоснабдяване се извършва в 139 населени места, което обхваща 99 % от общото население

Пречиствателни станции за питейна вода са изградени само в град Габрово – ПСПВ "Киселчова могила" и ПСПВ "Малуша". Пречиствателна станция за отпадъчни води има само в гр. Габрово, която пречиства битовите и промишлените отпадъчни води след локална обработка.

Основните водоизточници, които задоволяват нуждите на **община Габрово** с питейна вода и с условно чиста вода за промишлеността са: хидровъзел "Хр. Смирненски" – подава условно чиста вода за промишлеността и вода с питейни качества след ПСПВ(Пречиствателна станция за питейни води) с капацитет 900 л/сек.

С надстрояването на язовирната стена, язовир "Хр. Смирненски" е с максимален завирен обем от 27 милиона м³. От язовир "Хр. Смирненски" се осигурява водоснабдяването, без ограничаване на режима на ползване, на гр. Габрово и 23 селища, с общ брой жители 66900.

Населените места от община Габрово, които се намират в границите на ПП Българка осигуряват водоснабдяването си от местни водоизточници/каптажи както и от следните водохващания :

- водохващане "Малуша" – вода с питейни качества след ПСПВ "Малуша" с капацитет до 50 л/сек.
- водохващане "Сапатовец", "Соколски манастир" и "Потока" с максимален капацитет около 160 л/сек.

Водоснабдяването на гр. Трявна и населените места от общината се осъществява основно от открити водоизточници - в м. Българка и м. Гръбчево, както и от закрити каптажи в

м. Пейчева ливада и м. Извора.

Населените места от община Трявна, които се намират в границите на ПП Българка осигуряват водоснабдяването си от местни водоизточници/каптажи както и от следните водохващания :

- водохващания м. Българка, Самаринска река, Плачковска река (м. Гръбчево);

- закрити каптажи м. Мъхнатите скали, Самаринско, Радевско, м. Извора, Бъзовец – Мръзеци.

За Курортен комплекс "Узана", който е в непосредствена близост до ПП "Българка" с Решение №19 - ПР/ 2012 г. за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС е решено **да не се извършва** ОВОС на инвестиционно предложение за "Водохващане за водоснабдяване на курортен комплекс "Узана", община Габрово, тъй като няма вероятност да окаже значително отрицателно въздействие върху природни местообитания, популации и местообитания на видове, предмет на опазване в защитени зони.

Канализация

Информацията от ВиК Габрово, сочи че със сравнително добре развита канализационна мрежа, от смесен тип - за отпадъчни и повърхностни води разполагат само градовете във област Габрово. В останалите селища, в т.ч. и на територията на ПП "Българка", проектирането и изграждането на такива мрежи е локално и инцидентно. Подобряването на състоянието на вътрешноселищната канализация е трудно и изисква осигуряването на значителен финансов ресурс.

За подобряване водостопанската мрежа на Община Габрово, се изпълнява *"Интегриран проект за водния цикъл на гр. Габрово"*. **По териториален обхват проектът не обхваща населени места (квартали) в границите на ПП Българка.**

Проектът е финансиран от Кохезионния фонд на Европейския съюз и правителството на Република България чрез Оперативна програма Околна среда 2007 – 2013 г.

Община Трявна изпълнява проект: „Изграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води – гр. Трявна и довеждащ колектор към нея“ по договор за безвъзмездна помощ № DIR-510111161-C001 от 21.09.2011 г , финансиран от Кохезионен фонд на Европейския съюз и правителството на Р. България чрез Оперативна програма Околна среда 2007 – 2013.

В гр. Плачковци е частично изградена канализация. Строителството е започнато през 60-те години и е изпълнявано без цялостен проект, хаотично и без спазване на техническите и екологичните изисквания.

През 2012 г. по ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА 2007 - 2013 е разработен "Инвестиционен проект за подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в агломерации между 2000 и 10 000 ЕЖ - град Плачковци, Община Трявна" BG161P0005/11/1.12/02/25 по ОП "Околна среда".

Разработени са проекти за канализационната система и градска ПСОВ (2 варианта) за гр. Плачковци. Извършена е процедура по избор и отреждане на терен (общинска собственост) за ПСОВ.

Канализационна система на община Мъглиж - Сериозен проблем, обаче, представлява липсата на канализация във всички селища на общината. Изградеността на канализационна мрежа и пречиствателни съоръжения за преработка на отпадните води са един от определящите качества на жизнената среда в населените места фактори. В същото време това представлява реална опасност за замърсяване на плитките подпочвени води в близост до населените места Единствено малък брой обществени и жилищни сгради в централната част на град Мъглиж са включени в частична канализация с ограничен обхват. Неразвитата канализационна система и системата за пречистване на водите са сред основните причини за замърсяване на реките в района като приемник на непречистените води - от бита, промишлеността и дъждовните води.

Хидромелиорации

На територията на Община Габрово са изградени 11 микроязовира, като 6 от тях са общинска собственост. Микроязовирите нямат отношение към територията на ПП „Българка“.

В община Трявна на територията на парка се намира язовир Нейковци. По данни от пресата довършителните работи по строежа на язовира, както и ПСПВ към него ще бъдат реализирани по Проекта за развитие на общинската инфраструктура.

По данни от Проект „Развитие на общинската инфраструктура“ (ПРОИ), който се реализира от Министерство на регионалното развитие и благоустройството чрез Звеното за изпълнение на проекта се предвижда да се завърши построяването на язовир "Нейковци". Данните са взети от сайта на проекта - <http://midp.bg/bg/>

Газификация

Направеното проучване на газопреносната и локалната разпределителна мрежа за територията на ПП "Българка" сочи, че към настоящият момент няма положени трасета, а такива не са и проектирани. Проектните трасета на газопреносната мрежа достигат най-много до северозападния край на гр. Габрово (северозападния вход на гр.Габрово - главен път II клас).

Град Габрово е най-големият настоящ и потенциален консуматор на газ в региона. Основен за него е ТЕЦ I Габрово със силно развита топлопреносна мрежа, която захранва повече от 20 промишлени предприятия и повече от 7000 жилища (по данни от 1997-1998 г.). Годишната му консумация може да достигне до 30-35 млн. нм³ природен газ. Към 2006 год. големите фирми консуматори на топлоенергия за технологични нужди вече не съществуват и производството на промишлена пара е прекратено. Производството на топлоенергия с гореща вода също намалява. От присъединените 7000 апартамента към 2008 г. ползващи са 4500. Спряно беше топлоподаването към големи обекти - х-л "Янтра", текстилен техникум, търговия на едро, търговска база и детски градини и др.

В първия етап от газификацията на града освен ТЕЦ Габрово трябва се включат и други основни потребители. След община Габрово проектът предвижда газифицирането и на общините Трявна и Дряново.

Топлоснабдяване

На територията на ПП "Българка" топлопреносна мрежа не съществува и топлоснабдяване не се осъществява.

Телефонна мрежа

На територията на **Община Габрово** функционират четири Автоматични телефонни централи (АТЦ-2,3; АТЦ-4; АТЦ-5 и АТЦ-6) с монтиран номинален капацитет – общо 44 856 условни номера, в т.ч. гр. Габрово – 39 956, в кметствата – 4 900 бр. Монтирани кабелни чифтове СТМ – общо 35 824 кабелни чифтове; в т.ч. гр. Габрово – 29 876 бр, в кметствата – 5 948 бр.

Община Трявна - Телефонна мрежа - в Трявна вече ползват услугите на новата цифровата централа.

На територията на община Трявна съобщенията и комуникациите се осъществяват от „Виваком“ - най-голямата телекомуникационна компания в България, която обединява услугите на БТК и "Вивател" и двата мобилни оператора - „М-тел" и „Глобул". Териториалното покритие на мобилните оператори е в северната и южната част на общината. В общинския център е изградена местна кабелна телевизия, която се обслужва от фирма „ТВ Нет Сателит" СД, а на територията на гр. Плачковци от фирма „Квант – Росен Коев" - ЕТ

Достъп до интернет

Основните доставчици на интернет услуги за община Габрово и Трявна са: Net3x, UnicsBB, Blizoo, Bulsatcom и Vivacom. Фирмите Net3x, UnicsBB развиват и LAN мрежи в малките населени места, като предоставените данни са нанесени върху картен материал. MaxTelecom развиват 4G услуга като засега се предлага за районите на гр. Габрово и Трявна.

Фирмите предлагащи мобилни услуги Mtel, Vivacom и Globul също предлагат карти за мобилен интернет.

Мобилна телефония

И трите национални мобилни оператора Mtel, Vivacom и Globul имат покритие, но не плътно за територията на ПП "Българка". Най-лошо покритие на мобилни услуги има в югозападния край на парка (района на Станчев хан).

Покритие с радио и телевизионен сигнал

Габрово

- Радиорелейна и телевизионна станция Градище (ТВ кула източно от град Габрово, географски координати: 25°20'00"E / 42°53'00"N);

Станция Градище

- Ретранслатор Габрово-2 (Интеграл) - Технически Университет - Габрово, географски координати: 25°21'00"E / 42°49'00"N;

Ретранслатор Габрово-2

- Радиотелевизионна предавателна станция „Бумеранг ФМ“. През 2007 г. Радио Бумеранг изгради собствена предавателна станция, разположена в местността „Петкова нива“. Географски координати: 25°19'32"E / 42°52'42"N;
- Сграда на Научно-техническите съюзи в град Габрово;
- Ретранслатор връх Киселчова могила. Географски координати: 25E19'0" / 42N50'0";
- Ретранслатор Етъра-2. В Архитектурно-етнографски комплекс Етър, географски координати: 25E19'0" / 42N51'0" ;
- Ретранслатор кв.Ябълка. Географски координати: 25E22'0" / 42N53'0".

Трявна

- **Телевизионна ретранслаторна станция Трявна-1;** Ретранслаторът се намира в местността Поп Николча край град Трявна. Географски координати: 25°31'00"E / 42°53'00"N, надморска височина (кота терен): 505 м.
- **Телевизионна ретранслаторна станция Трявна-2;** Демиев хан, географски координати: 25°29'00"E / 42°51'00"N
- **Хотел Сезони** - Предавателят на Радио Лиани е разположен на хотел Сезони, близо до центъра на Трявна.

Станция Трявна-1

Плачковци

- Ретранслатор Плачковци Географски координати: 25°29'00"E / 42°50'00"N
- Ретранслатор кв.Късовци Географски координати: 25E28'0" / 42N49'0"

Кръстец

- **Ретранслатор Кръстец** Географски координати: 25E34'0" / 42N45'0"

Мъглиж

- **Ретранслатор Мъглиж** Географски координати: 25E33'0" / 42N37'0"

Селце

- **Ретранслатор Селце** Географски координати: 25E31'0" / 42N42'0"

Система за аварийно известяване

Чрез телефонен номер 112 се извършва обаждане за спешна и аварийна помощ и при необходимост от спешна медицинска помощ, помощ при пътно-транспортни произшествия, пожари, аварии, кризи и други инциденти с човешки и материални загуби.

На територията на България действат шест центъра за приемане и обслужване на спешни повиквания към телефон 112. Районът на ПП "Българка" попада в Районен център Русе който обслужва Област Габрово, Велико Търново, Разград Русе и Силистра.

За територията на ПП "Българка" действат 2 екипа от Планинската спасителна служба (ПСС). Това са отрядите на ПСС Габрово и ПСС Трявна, които дават дежурства в почивни и празнични дни, както и при наличие на сигнали за бедстващи туристи подадени в националния дежурен център на ПСС.

Планинска спасителна служба (ПСС) Узана

При несчастни случаи на територията на парка могат да се ползват и дежурните телефони на Mtel и Vivascom - 1470; а за справки и съвети – 1471.

Противопожарни действия

Наличните категории водоизточници, които могат да бъдат използвани при противопожарни действия на територията на ПП "Българка" са:

- Водоеми;
- Реки;
- Каптажи;
- Резервоари;
- Речни водохващания.

ТУРИСТИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Основните подходи към ПП "Българка" са както следва :

- Габрово - местност "Узана"
- Габрово - вр. Шипка
- Габрово - АЕК Етъра/Соколски манастир
- Габрово - кв. Ябълка

- Габрово - кв.Недевци - кв. Лютаци
- Габрово - Чарково
- Габрово - Радецки
- Трявна - с. Станчов Хан
- Трявна - Плачковци - гара Кръстец
- Трявна - Йововци
- Трявна - Стоевци
- Трявна - Нейковци
- гр.Шипка - вр.Шипка
- гр.Казанлък през с. Крън, Бузлуджа, вр. Шипка

Състоянието на наличния обществен транспорт, гравитиращ и в границите на Природния парк, е следното:

За м. "Узана": събота и неделя - начална спирка Автогара Габрово

събота

- Габрово – Узана 09.00*, 09.30, 12.00, 14.30, 15.00*, 19.00
- Узана – Габрово 10.00*, 11.00, 13.30, 18.00, 16.00*, 24.00

неделя

- Габрово – Узана 09.00*, 09.00, 15.00*
  - Узана – Габрово 10.00*, 14.00, 16.00*
  - Габрово - Тота Венкова 06:30 и 15:00 /само в Сряда/
- * редовна линия на Общински транспорт – Габрово

МАРШРУТНО РАЗПИСАНИЕ на автобусна линия Габрово - Узана почивни дни

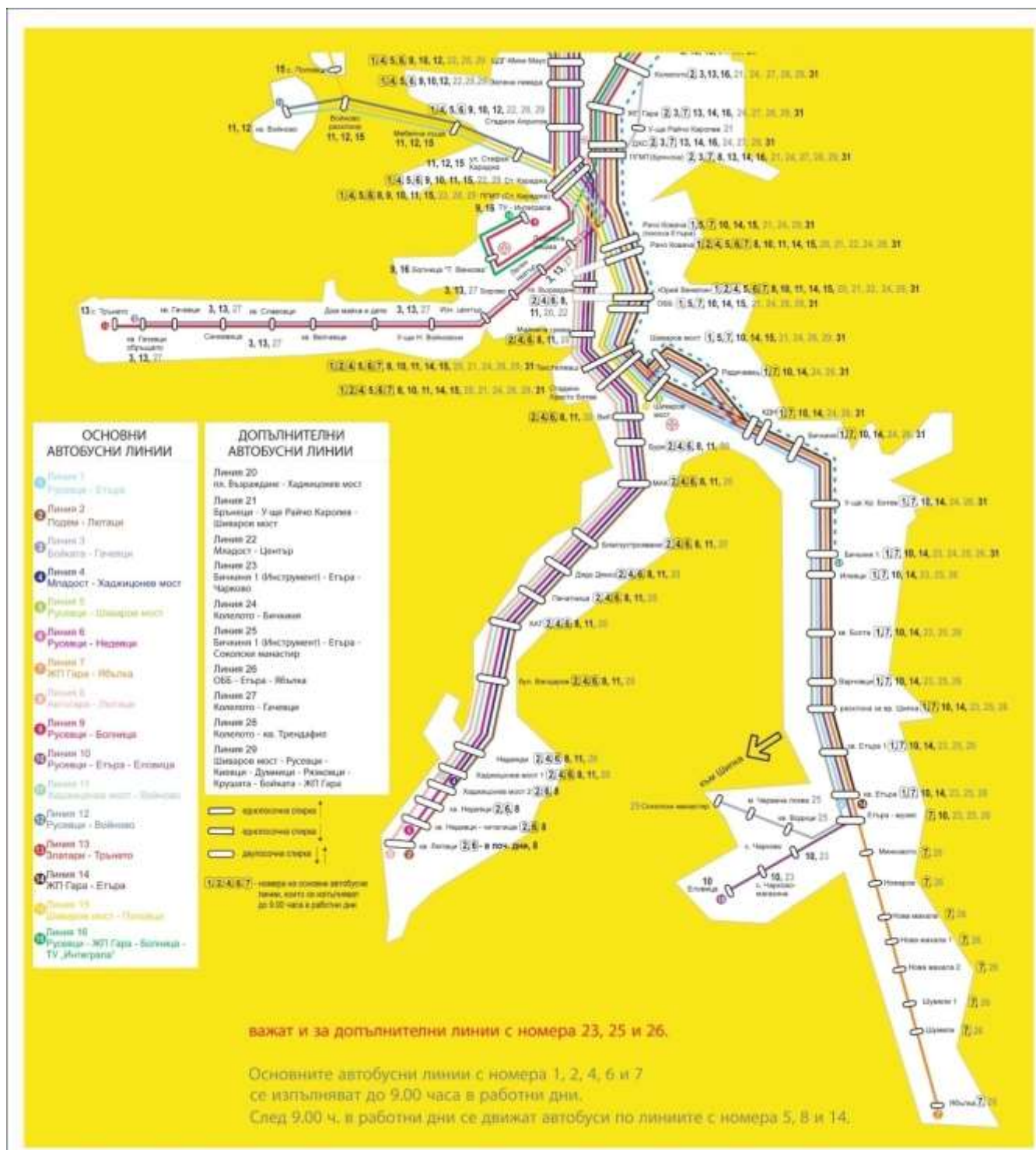
АВТОБУСНА ЛИНИЯ	ПРЕМИНАВА ПРЕЗ	НАЧАЛЕН ЧАС НА ТРЪГВАНЕ		
		РАБОТНИ ДНИ	СЪБОТА	НЕДЕЛЯ
Габрово - Узана	Радецки Стомонеци Вилите Зелено дърво Тота Венкова	X	7:30; 9:00; 15:00; 17:30	

МАРШРУТНО РАЗПИСАНИЕ на автобусна линия Габрово – Тота Венкова,сряда

АВТОБУСНА ЛИНИЯ	ПРЕМИНАВА ПРЕЗ	НАЧАЛЕН ЧАС НА ТРЪГВАНЕ		
		РАБОТНИ ДНИ	СЪБОТА	НЕДЕЛЯ
Габрово - Тота Венкова	Радецки Стомонеци Вилите Зелено дърво	6:30; 15:00 - Само в Сряда		X

За транспортния достъп от гр. Габрово до останалите направления може да ползвате приложената схема на градския и извънградския транспорт с разписания на автобусните линии до Еловица през с. Чарково, кв. Ябълка, кв. Лютаци, кв. Етъра и Соколския манастир.

ТУРИСТИЧЕСКИ МАРШРУТИ

Местата с богато културно - историческо наследство в Парка са концентрирани около пътищата и пътеките, известни като „туристически маршрути“ и описани почти във всички пътеводители на Средна Стара планина.

Географски тези територии оформят една паяжина, която се простира в посоките изток (Конарското) – запад (Осеникова поляна) и север (Трявна) – юг (Селце, Мъглиж). В тези граници съществуват много други проходи и пътеки Химитлийската, Вереийския друм, Големия друм, Малия друм свързващи Северна и Южна България и такива, които

съединяват местността Узана с връх Шипка и местността Бузлуджа. Тези връзки са резултат на 18 вековно съществуване, белязано с много исторически процеси и събития.

Дирекцията на ПП "Българка" изгражда туристически, образователни, опознавателни маршрути и обслужваща инфраструктура. По тези екопътеки има изградени множество кътове за отдих и образователни табла, чрез които туристите получават не само естетична наслада от богатите панорамни и красиви изгледи, но и допълнителна и интересна информация за съответния район.

Е-3

ОТ ВРЪХ КОМ ДО НОС ЕМИНЕ

Маршрут № 1

Времетраене: В района на ПП "Българка" – 4 дни с преходи по 4.30 ч..

х."Партизанска песен" – м.Узана – вр.Шипка – х."Бузлуджа" – вр.Караджова кула - вр.Бедек - ГД."Българка" – х."Грамадлива"

През 1990 г. БТС е приет за член на ЕСПТ (Европейско сдружение за пешеходен туризъм). На следващата година е открита българската част на Европейския маршрут "Е-3" (съвпадаща с "Ком-Емине"), свързваща символично Атлантическия океан с Черно море. Наричан преди време "Маршрут на дружбата", "Ком – Емине" е с дължина около 700 км. Движи се изцяло по билната част на планината, като се преодолява терен с голяма денивелация, изкачват се или подсичат повече от 100 върха. Преминава по протежение на територията на ПП "Българка" и обхожда най-високите части от планината, в редуващи се културно-исторически местности, богати панорамни изгледи, красиви и прохладни вековни букови гори. Мрежата от връзки с всички останали маршрути на територията, предоставя богати възможности за разнообразни преходи и планиране на времето за отдих и почивка, задоволяващи предпочитанията и на най-изтънчения вкус. От границите на територията на ПП "Българка" на запад маршрутът продължава към х.Мазалат (2 ч.), на изток към х.Грамадлива (2 ч.).

БЪЛГАРКА

(Асоциативен маршрут)

Маршрут № 2

Времетраене: В района на ПП "Българка" – 4 дни

Денивелация на маршрута: 1100 м.

Гр.Трявна – с.Станчев хан – с.Свирци – ЗМ"Студен кладенец" – с.Мръзеци – с.Бъзовец-х."Извора" – ГД "Българка" – вр.Бедек – ГД "Ябълка" – ЕМО"Етъра"- Соколски манастир – вр.Шипка – ГД "Узана" – м.Топлешки дол – гр.Габрово

Маршрутът преминава по протежение на ПП"Българка", като обхожда всички най-значими и интересни обекти на територията: защитени местности; природни забележителности; културно-исторически места; китни села, запазили специфичната за района архитектура. Изключителното разнообразие по маршрута, възможността, която предоставя за преминаване на отделни участъци и райони в зависимост от предпочитанието на туриста, го правят желан маршрут.

Гр.Трявна – с.Станчев хан (3 ч.); с.Станчев хан-с.Свирци – ЗМ"Студен кладенец" – с.Мръзеци – с.Бъзовец (5 ч.); с.Бъзовец - х."Извора" – ГД "Българка"(4 ч.); ГД "Българка" – вр.Бедек – ГД "Ябълка" (5 ч.); ГД "Ябълка" – ЕМО"Етъра"- Соколски манастир – вр.Шипка – ГД "Узана" (7 ч.); ГД "Узана" – м.Топлешки дол – гр.Габрово (5 ч.).

3

ГАРА КРЪСТЕЦ - -ГР.ПЛАЧКОВЦИ

Маршрут № 3

Времетраене: 3.30 ч.

Денивелация на маршрута: 500 м.

гара Кръстец – вр.Голям Кръстец (Параклис"св.Иван Рилски") – с.Брежници – гр.Плачковци (по пътя на Мощите на Св.Иван Рилски)

Лек и приятен преход, с разнообразни панорамни изгледи и китни планински села. Мощите на българския светец св.Иван Рилски са пренесени през 1195 г. по заповед на цар Асен I от София до Велико Търново и престояват в околностите на вр.Голям Кръстец седем дни, където е издигнат параклиса "Св.Иван Рилски".

*** За туристи продължаващи до гр.Трявна, има възможност да се измине участъка от гр.Плачковци до гр.Трявна по маршрут № 4 или с междуградски транспорт.***

4

ГР.ТРЯВНА -Х."ГРАМАДЛИВА"

Маршрут № 4

Времетраене: 7 ч.

Денивелация на маршрута: 500 м.

гр.Трявна – с.Станчев хан – с.Свирци – вр.Белноврѝх – вр.Пролука – вр.Клъшка чукара –

х."Грамадлива"

От гр.Трявна маршрутът излиза на юг и се изкачва на вр.Килимявката и с.Престой, с.Бахреци, подсича се вр.Ковачка и се спуска в с.Дамяновци и с.Станчев хан(3 ч.). Продължава се към с.Свирци, където започва горски път продължаващ към вр.Белноврџх и разклон който дава две възможности на маршрута:

- през вр.Белноврџх, с приятни панорамни гледки и забележителните скални образувания сред които т.н. "Бабата" и "Дядото".

- по път подсичащ вр.Белноврџх, минаващ покрай стара въгледобивна мина.

Двата пътя се събират на било преди вр.Пролука. Подсичат се вр.Пролука, вр.Ливашка чука, вр.Върбанов чукар(2 ч.) от където маршрута продължава успоредно с маршрут **Е-3** до х."Грамадлива"(2 ч.).

*** По маршрута има възможност да се измине участъка от гр.Трявна до с.Станчев хан с междуградски транспорт от гр.Трявна. Като се изключва частта гр.Трявна – с.Станчев хан - маршрута става с 4 часов преход.***

5**ГР.ТРЯВНА – ГД "БЪЛГАРКА"****Маршрут № 5**

Времетраене: 4.30 ч.

Денивелация на маршрута: 800 м.

гр.Трявна – гр.Плачковци – с.Радевци – с.Гръбчево – х.Ивайло – х."Планинец" – ГД"Българка"

Маршрутът преминава покрай Тревненската река през планинските селища Плачковци, Радевци и Гръбчево(2.30 ч.). Изкачва се по северните склонове край изворите на Тревненска река сред красиви гористи местности, откриващи живописни панорамни гледки и достига до ГД"Българка" и ПЗ"Виканата скала"(2.00 ч.).

*** За тръгване по маршрута има възможност да се измине участъка от гр.Трявна до гр.Плачковци с междуградски транспорт.***

*** За слизание по маршрута има възможност да се измине участъка от с.Радевци или гр.Плачковци до гр.Трявна с междуградски транспорт.***

6**ПЪТ НА ЧЕТАТА****КАПИТАН ДЯДО НИКОЛА****Маршрут № 6**

Времетраене – 6.30 ч.

Денивелация на маршрута: 400 м.

с.Милевци – с.Койчевци – кв.Тепавици (гр.Трявна) – с.Енчевци – кв.Априлов (гр.Габрово) – ЕМО"Етъра"- Соколски манастир - кв.Бичкиня (гр.Габрово)

Маршрутът преминава през красиви гористи местности покрай Тревненската и Енчовската реки(2.30 ч.), следват с.Маруцековци, подсичат се вр.Мъхченица и вр.Улеите, откриващи живописни панорамни гледки (2ч.). Навлиза в гр.Габрово от кв.Априлово, продължава към ЕМО"Етъра",Соколски манастир и кв.Бичкиня(2 ч.).

*** За връщане от маршрута към гр.Трявна има възможност да се ползва междуградски транспорт гр.Габрово - гр.Трявна от автобусната спирка в кв.Бичкиня. ***

7

ГР.ТРЯВНА – ВР.МЪХЧЕНИЦА

Маршрут № 7

Времетраене: 3 ч.

Денивелация на маршрута: 600 м.

гр.Трявна – гр.Плачковци – кв.Късовци – с.Ножери – м.Руски лагер – вр.Мъхченица – м.Папратливата поляна – кв.Късовци– гр.Плачковци

В началото си маршрутът преминава покрай Тревненска река и нейният приток Стоевска река (1.30 ч.). От кв.Късовци започва изкачване по открито било с красива панорамна гледка към северните склонове на Тревненска планина. Достига се м.Папратливата поляна (1.30 ч.) и старият Римски път – Верейският друм. В непосредствена близост са историческите места м.Руския лагер, където през лятото и есента на 1877 г. по време на Руско -Турската война VIII Опълченска дружина и руски батальон са охранявали прохода през вр.Бедек и паметните места, където Българската войска на Цар Асен I, разгромява византийците, предвождани от техния император Исак II Ангел.

*** По маршрута има възможност да се измине участъка гр.Трявна - гр.Плачковци – кв.Късовци с междуградски транспорт.***

8

ПО ПЪТЯ НА ТРЕВНЕНСКАТА ЧЕТА

Маршрут № 8

Времетраене: 5.30 ч.

Денивелация на маршрута: 400 м.

гр.Трявна – кв.Божковци – с.Енчевци – с.Горни Маренци – с.Генчовци – кв.Априлово – ЕМО"Етъра"(гр.Габрово)

Маршрутът преминава през красиви балкански села скрити в северните склонове на Тревненска планина. По този път през април 1876 г. Тревненската чета се отправя към гр.Габрово за да се присъедини към четата на Цанко Дюстабанов. Над село Нова махала

четата води сражение и бива разпръсната.

*** За връщане от маршрута към гр.Трявна има възможност да се използва междуградски транспорт гр.Габрово - гр.Трявна от автобусната спирка в кв.Бичкия. ***

9

ГР.ТРЯВНА – Х.БУЗЛУДЖА

ПО ВЕРЕЙСКИЯ ДРУМ

Маршрут № 9

Времетраене: 6 – 9 ч.

Денивелация на маршрута: 1100 м.

гр.Трявна – с.Боженци – м.Сечен камък – вр.Мъхченица – вр.Карабогдан – м.Бедеците – х.Бузлуджа

Начало на маршрута е гр.Трявна (площада пред Часовниковата кула и Старинният мост), след което се изкачва на билото над х.к."Бръшлян" от където се слиза в с.Боженци (2 ч.). От с.Боженци, пътеката се изкачва през иглолистна гора до м.Сечен камък и продължава на юг по коларски път (стар римски път), свързва градчето Нове и Верея. Продължава край вр.Овчар в м.Кашенската, Ловната чешма, вр.Горни Маренци, м.Вельовото. След преминаване на вр.Улеите се стига до подножието на вр.Мъхченица (2ч. 30 мин.). Тук има два варианта за продължаване:

- През вр.Мъхченица, където се открива живописна панорамна гледка на билото на Стара планина;

- По продължаващия под върха Римски път, преминаващ край м.Руски лагер в м.Папратливата поляна, където отново се събират двата подхода.

Пътят продължава с изкачване на вр.Турлата, вр.Кара Богдан, чешмата Деветте чушнара, до вр.Бедек(2ч.30 мин.). Маршрутът от вр.Бедек до х.Бузлуджа е паралелно с маршрут **Е-3** (2 ч.).

*** По маршрута има възможност да се измине участъка от гр.Трявна до местността Сечен камък с междуградски транспорт гр.Трявна – гр.Габрово, като се изключва с.Боженци, при което маршрута става с 6 часов преход. ***

10

ГР.ГАБРОВО – Х.УЗАНА

Маршрут № 10

Времетраене: 4 ч.

Денивелация на маршрута: 500 м.

гр.Габрово – кв.Смирненски – с.Зелено дърво – Местността Узана – х."Узана"

След разклона на ул."Никола Вапцаров" (Хаджи Цонев мост на река Паничарка) за м.Узана се върви по асфалтов път около 30 мин , след което маркираната пътека се отклонява на югозапад и се изкачва по рид към Байова могила. Продължава се по просторна поляна по

Зеленодръвския чукар, характерен с красивите панорамни гледки към язовир Христо Смирненски.(2ч.) Отново се излиза на асфалтиран път при лагер "Тота Венкова", от където навлиза в букова гора и пътеката продължава по тесен коларски път, пресичащ на места асфалтовия път, до хижа Узана(1.30 ч.).

*** гр.Габрово – кв.Смирненски се движат редовни автобусни линии №2, №22 от градския транспорт.***

11

КВ. ЯБЪЛКА - Х.ЗДРАВЕЦ - Х.БУЗЛУДЖА

Маршрут № 11

Времетраене: 3 ч.

Денивелация на маршрута: 700 м.

кв.Ябълка – х."Здравец" – х."Бузлуджа

Маршрутът преминава през вековни букови гори по вододела между реките Янтра и Бяла река. Пресича местността Стенето, характерна с красивите си варовити скали, няколко пещери и богато биоразнообразие. Излиза в билната част на Бузлуджанския масив, в местността Царя. На запад се продължава по маршрут **Е – 3**, и след 30 мин. се стига до х.Бузлуджа.

От гр. Габрово до кв.Ябълка, се движат градски автобусни линии №1, №7, №8 на градския транспорт.

12

ПО ПЪТЯ НА ЧЕТАТА НА ФИЛИП ТОТЮ

Маршрут № 12

Времетраене: Двудневен с преходи по 5 ч..

Денивелация на маршрута: 600 м.

Гара Кръстец – вр.Българка – Хайдушкото кладенче – х.Бузлуджа (5 ч.) – вр.Караджова кула – вр.Бедек – кв.Късовци – гр.Плачковци – гр.Трявна (6 ч.)

Маршрутът преминава край ПЗ "Вековното дърво", ПЗ"Виканата скала", вековни букови гори, редуващи се с панорамни местности. Излиза в билната част на вр.Караджова кула (м.Бедечи) (4 ч.), и продължава на югозапад към Бузлуджанския масив. По маршрут **Е – 3**, се стига до х.Бузлуджа(1ч.). Маршрутът за връщане минава по маршрут № 9 и маршрут № 7.

В четата на Филип Тотю е участвал само един габровец - Аврам Дашков от днешния кв. Русевци. След боя при с. Върбовка този четник е заловен и обесен в Габрово. Отначало е бил

погребан в манастира „Св. Илия“, а след 9 години костите му били пренесени в Църквата „Св. Йоан Предтеча“ в Камъка.

*** По маршрута има възможност да се измине участъка кв.Късовци - гр.Плачковци – гр.Трявна с междуградски транспорт.***

13

ГР.ГАБРОВО – СОКОЛСКИ МАНАСТИР - ВР.СТОЛЕТОВ

Маршрут № 13

Времетраене: 6 ч.

Денивелация на маршрута: 500 м.

гр.Габрово – ЕМО “Етъра” – Соколски манастир – вр.Шипка

Изключително привлекателен и предпочитан маршрут, съчетаващ красотата и биоразнообразието на ниската и висока част от планината с богати културно-исторически места, характеризиращи района и историята на страната. Времетраенето на маршрута включва посещение на всички исторически обекти по маршрута. От ЕМО“Етъра до Соколски манастир се достига по маркираната туристическа пътека за 40 мин. Маршрутът продължава през просторни букови гори и се стига до Черните паметници (1.30 ч.), Узун укуш и вр.Шипка (1 ч.).

В гр. Габрово до ЕМО“Етъра”, се движат градски автобусни линии №1, №7, №8 на градския транспорт.

14

Г ГР.ГАБРОВО - ВР.ШИПКА

Маршрут № 14

Времетраене: 4 ч.

Денивелация на маршрута: 500 м.

кв.Радецки - вр.Шипка (гр.Габрово)

Предпочитан маршрут за едnodневен преход или слизание към гр.Габрово от маршрут **Е-3**. Възможността за автобусен транспорт на междуградските линии от гр.Габрово и гр.Казанлък до вр.Шипка, и красивите местности с богато историческо минало, върхове, панорамни изгледи и богато биоразнообразие при последващото слизание по маршрута, го правят предпочитан за едnodневни разходки.

От поляната с чешма преди кв.Радецки, където се е намирал девическият манастир

Св.Никола, се тръгва по стар римски път. Изкачва се до местността Червен бряг до руското военно гробище, където са погребани войните на 14-та пехотна дивизия, загинали при отбраната на вр.Шипка. Пътеката пресича сегашният асфалтов път над Червения завой и продължава успоредно с него(1 ч.). Следва обширна поляна, където е бил бивака на руската армия, с изградени паметници на убити руски войници и офицери и се достига м.Узун укуш, в чиято околност се е намирала землянката- лазарет и са възстановени и съхранени позициите от войната(2 ч.). От тук до вр.Шипка се достига за 30 мин.

*** В гр.Габрово до кв.Радецки можете да се предвижте с градски автобусни линии №2, №22.***

15

ВР.ШИПКА-ГР.ГАБРОВО**Маршрут № 15****Времетраене: 4 ч.****Денивелация на маршрута: 500 м.**

вр.Шипка-кв.Радецки (гр.Габрово)

Предпочитан маршрут за едnodневен преход или слизание към гр.Габрово от маршрут **Е-3**. Възможността за автобусен транспорт на междуградските линии от гр.Габрово и гр.Казанлък до вр.Шипка, и красивите местности с богато историческо минало, върхове, панорамни изгледи и богато биоразнообразие при последващото слизание по маршрута, го правят предпочитан за едnodневни разходки.

От вр.Шипка се тръгва по маршрут **Е-3** в посока запад към вр.Малуша (1 ч.). Преди вр.Малуша, пътеката се отклонява в посока върховете Радецки, Голям и Малък Магаревец, където се движи през просторни гористи и открити панорамни местности, красиви скални масиви до кв.Радецки (3 ч.).

*** В гр.Габрово до кв.Радецки можете да се придвижте с градски автобусни линии №2, №22.***

16

ГР.ГАБРОВО-М.ЛЮЛЯЦИТЕ-М.УЗАНА**Маршрут № 16****Времетраене: 5 ч.****Денивелация на маршрута: 600 м.**

гр.Габрово – м.Люляците – Осеникова поляна – м.Узана

Изходната точка на маршрута е х.Люляците на 14 км. от гр.Габрово. Тръгва се на юг към живописните скали на седловината Стояново. По вододелното било към Моравешките скали се достига до Николовата чешма и паметника на Коста Стоев (1 ч.). През красиви букови гори по горски път се стига до м.Осеникова поляна(1 ч.). От тук се продължава по асфалтов път до х. Партизанска песен, от където по маркировката на маршрут **Е-3** се достига до м.Узана.

От гр. Габрово до х.Люляците, в делнични дни се движат автобуси тръгващи от Дома на Хумора и Сатирата в 13.00 ч. и 16.00 ч.

*Денивелацията на маршрутите е между най-ниска и най-висока точка по даденият маршрут.

* Маршрутите позволяват предвижване с велосипед , но са с висока степен на трудност, поради изключително пресеченият терен !

Екопътека „ Градище – Кметовци”

Пътеката започва от разкопките на укрепеното селище в местността Градище, намиращо се на 3 км. от центъра на Габрово. Около 900 м. се следва асфалтовия път към Габрово, след което се завива в ляво по горски път. След около 500 м. през гора, пътят излиза на поляна. След още 500 м. се излиза на асфалтов път между с. Борики и с. Орловци. Пресича се пътя. Следва спускане в гората около 300 м. до партизанско скривалище. 100 м. след скривалището се излиза до кладенче и рекичка. След 1 км. път през гората се излиза на полянка, където е оформен кът за отдых с пункт за наблюдение на диви обитатели. Пътеката следва успоредно пътя Орловци – Овощарци, след което излиза на него, преминавайки през мостче. След 200 м. се влиза в с. Овощарци, а след още 900 м. – в с. Калчевци. След селото се влиза в гора и се върви през нея около 500 м. След още 700 м. се влиза в с. Кметовци през малък брод през реката.

Село Кметовци се намира на 12 км. северо-източно от гр. Габрово. Традиционната архитектура на българската къща от XVIII и XIX век, със своята простота и автентичност, малките калдаръмени улички, свързващи около стотина къщи, чемшири и здравец, прохладния планински въздух сътворяват магията на този край.

На 4 км. от Кметовци се намира с. Боженци.

Маршрут: Чарково – Поток – Езерото – Чарково

Маршрутът се намира в пределите на Природен парк "Българка". Дължината му е 10 300 м. Изходен пункт е с. Чарково, където е построена първата работилница за плетене на гайтани. Около 2800 м се следва асфалтовия път за с. Поток, по който на две места има чешма с маса и пейки. Срещу голямата чешма в с. Поток е оформен кът за отдих с беседка, маси и пейки. Там се намират и автентично перило за одеала и килими и воденица-караджейка с над 300 годишна история. Маршрутът преминава до каменна кариера, която е рекултивирана. От кариерата следва изкачване до с. Езерото. Редуват се горички и полянки, от които се разкриват прекрасни гледки. Пътеката минава през местността "Търкулското", където в миналото са се добивали по примитивен начин въглища. Въгледобивът е прекратен след 1930 г. На 820 м. н.в. се намира заслон "Белчеви мини", който се поддържа от местната туристическа дружинка. Допълнително са изградени беседка и зидано огнище. Недалече е извора на река Сивек, която преди да се влее в р. Янтра задвижва водните съоръжения в АЕК "Етър". По поречието на Сивек е минавал "Малкият друм", който е отклонение от "Големия друм" – сегашния Шипченски проход. Този път е използван през римско време и особено през турското робство.

Екопътека "Градище – пазителка на прохода"

На 3 км. североизточно от Габрово извисява непристъпни скални склонове плато, което местното население от незапомнени времена нарича "Градище". Със своите 680 м.н.в. то се откроява над околния терен и открива широк изглед към голяма част от Балкана и поречието на река Янтра.

Изходен пункт за пътеката е Домът на хумора и сатирата (Габрово, ул. "Брянска" 30), наследник на местния фолклорен хумор и веселите карнавални традиции на град Габрово – Българската столица на хумора. Изкачвайки стръмните улици към укрепеното селище "Градище" се минава покрай Спортната зала (Габрово, ул. "Орловска" 125), Астрономическата обсерватория, планетариума и зоопарка.

В звездната зала на Астрономическата обсерватория и планетариума (Габрово, кв. Петкова нива") се пресъздават вида на звездното небе и движенията на небесните тела, представят се учебни, популярни и детски програми. При ясно време се извършват наблюдения с телескоп на Слънце, Луна, планети, мъглявини, звездни купове и др.

В зоопарка (Габрово, кв. "Петкова нива") са намерили своя дом много от характерните обитатели на Централна Стара планина: лисица, чакал, язовец, вълк, кафява мечка, бухал, мишелов, съсел. На особена почит тук са специалната порода безопашати котки. Могат да се видят и по-екзотични видове като африкански щраус, мантиест павиан, черна мечка, лъв, черен леопард, планинска чинчила, камерунска коза, различни декоративни видове фазани и други птици.

Асфалтовият път минава покрай поляна с изградени детски съоръжения. От там започва екопътеката "Градище – пазителката на прохода". Маршрутът е с лека трудност и минавайки през смесена гора се достига до укрепено селище. Изградени са места за отдих, обезопасени площадки, информационни табла.

Полуградското укрепено селище в местността Градище край Габрово е първото открито в планински район на римската провинция Долна Мизия, организирана на територията между Дунав и Стара планина. Разкритите 45 помещения очертават плътно застрояване на терена. То било осъществено по предварително замислена градоустройствена схема. Същевременно тук се наблюдава характерната за късно античния период деградация на гражданското строителство - частична стихийност при застрояването, липса на водопроводна и канализационна мрежа и на големи обществени сгради. Обектът в местността Градище представлява типичен пример на трансформация на военен лагер в укрепено селище.

Екопътека „ Люляци – село Дебел дял”

Пътеката свързва местността Люляци със село Дебел дял. Името на родното си село е прославил великомъченикът за православната вяра и народност Лазар (със светско име Лальо) Български Дебелдялски. Роден около 1774 г., много млад се преселва в гр. Соматия, Турция. Наклеветен от турците, за да спаси живота си, той трябва да приеме исляма. Отказал да промени вярата си, да измени на род и отечество, 28-годишният овчар е убит на 23 април 1802 г. Българската православна църква го канонизира и вписва името му като Свети Мъченик. Образът му е изографисан в цял ръст в параклиса “Св. Архангел” на Рилския манастир.

Село Дебел дял се вписва и в историческата съдба на Тодор Асенов, участник в четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа, преминала р. Дунав на 6 срещу 7 юли 1868 г. Избран за касиер на четата, той е тежко ранен в голямото сражение при местността Канлъдере, Севлиевско. След изморителен преход към Балкана, 24-годишния Тодор Асенов, брат на Хаджи Димитър, е убит в местността Зелениковец, край Дебел дял. На лобното място е издигнат възпоменателен паметник.

Екопътека „ Римският път”

Екопътека "Римският път" - с. Боженци – с. Източник е с дължина 3.8 км.

Трасето на пътеката минава през равна гориста местност по стар Римски път, който съществува от началото на IV в. Римският път е свързвал Големия път (Никополис ад Иструм – Августа Траяна – Константинопол) с местността Градище над Габрово, където през IV – VII в. е имало крепост. Пътят започва над с. Боженци и е дълъг около 8 км. От създаването на с. Боженци до сега той се ползва като пряк път до Габрово. През вековете е добре поддържан. С пътя са свързани няколко истории.

В началото на XIX в. Богдан от с. Боженци бил моряк от английската флота. Прибирайки се от Цариград, някъде край Одрин разбойници го ограбили и убили. Властите ги заловили и изпратили на майка му коня, пръстена и две конски торби злато. С част от парите майката, в памет на сина си, поправила пътя до Радолов дол и затова го нарекли „Богданов калдъръм”.

Дядо Миньо Попа, известният герой от габровските анекдоти, също всяка пролет давал пари за поправка на тоя път, по който той самият ходел бос, за да не си износва обувките. До село Боженци, на 10 м. от пътя и до сега съществува Рачовският кладенец. Името му може би има връзка с легендарния син на болярката Божана рачо Ковача, основателят на Габрово. По продължението на пътеката са оформени кътове за отдих с маси, пейки, беседка, огнища, поставени са табла със схема на пътеката и информация за Римския път.

Екопътека „ Витата стена”

с. Яворец – с. Влайчевци - дължина 22 км. Изходен пункт за пътеката е центъра на с. Яворец (17 км. от Габрово по пътя за Севлиево). Тръгвайки през лозята, трасето на пътеката се движи на изток от селото до разклона за с. Армени, където поема на север. До Ловната хижа се следва асфалтовия път, а след това се върви по горски път и през поляни. След Ловната хижа пътеката описва широк завой, който обхожда скалния венец на Витата стена и се изкачва на изток. Стига се до Бялата вода, където са оформени чешма и кът за отдих. От тук се разкрива прекрасна гледка към околните села. Трасето следва известно време билото на карстовото плато Стражата и се спуска на югоизток към езерото Беляковец и с. Здравковец. На езерото са поставени беседка и маси с пейки. Пътеката продължава към с. Влайчевци. След селото се достига до манеж за езда с изградени съоръжения. Конете могат да се наемат

от с. Живко. Над с. Живко посетителят има възможност да се изкачи на скалния венец и се наслади на разкрилите се пред него поляни и върхове.

Маршрутът е със средна трудност и е подходящ за пешеходен, конен и велосипеден преход. В края на пътеката гостоприемство и домашен уют предлагат къщите за гости в с. Здравковец и с. Живко, а малко по-далеч и в с. Козирог.

ВИТАТА СЕНА

“Стражата” е най-голямото карстово плато разположено между Севлиево, Дряново и Габрово. На северозапад то завършва с дъговидната “Вита стена” (702 м). От отвесния скален венец пред посетителите се разкрива живописен хоризонт във всички посоки и през всички годишни времена.

Още в древността е била оценена и от стратегическо гледище. В пещерите на скалния венец са намидали убежище първобитните хора и в тях са оставили фрагменти от съдове, костени и други предмети. Върху неплодородния гръб на скалата траките (VI-V в.пр.н.е.) са изградили укрепление от ломени камъни, споявани с кален разтвор. По нареждане на римските императори през II-IV в. укрепеното тракийско селище се превръща в значителен опорен пункт за охрана на близкия път, идващ от Дунава. Римско-византийската крепост на Витата стена просъществувала и през IV – VI в. до идването на нашите прадеди – славяни и прабългари, за да оживее като феодално-болярско средище през Втората българска държава XII – XIV в.

Маршрут : Габрово – Хаджи Цонев мост – Радецки – Червения завой – Бивака – Узун укуш – връх Шипка – град Шипка, известен като Големия Друм.

Датира от 2 век преди Христа, с предположението за преминаване на Александър Македонски при завладяване на тракийските племена в Долна Мизия. По-достоверно е използването на прохода от готския вожд Книва през 242 г. До 1934 г. се използва като един от най-важните вътрешно провинциални пътища, свързващ два големи римски търговски центъра от Север – Дискодурадера(в близост до днешна Гостилица) и от Юг – Пизос(в близост до Стара Загора).

Пътешествениците от 16-19 век го описват, като най-краткия и нисък път за преминаване на Централна Стара планина - Паневропейски път. Основното строителство на пътя е през 1832г. и 1846г. Частта от пътя, която се включва в Парка е от квартал Радецки(Червен бряг)

чешмата на трудовата повинност. Пътят започва стръмно на изток, после се влива в път използван от горското стопанство, където има частично запазена каменна настилка. Този участък е част от офроуд трасе.

След местността Бивака трасето се откроява ясно, а след Узун укуш е запазена настилката, направена за тържествата от 1977 г.

Узун Укуш е местност, която се намира на 8 км. югозападно от Етъра. Това е един от най-стръмните участъци от стария път от Габрово за Шипка. Буквално преведено от турски означава „Дълга стръмнина“. В тази местност се намират т. нар. „Маркови прегради“ или „Преградите“. Те представляват изкуствена преградна стена към Шипченския проход като се предполага, че са от ранното или късното Средновековие.

Пътят е изключително важна комуникационна артерия за развитието на Габрово и околните селища. Той е използван от местното население от XV век. Включен е в европейските карти от XVIII век. През вековете пътят е бил обект на особен интерес, поради стратегическото му значение. По него са били разположени 4 стражници, където са дежурили габровските дервентджии, а след 1834 г. редовни турски войници. В руска карта от 1879 г. са маркирани 3 турски поста (беклемета, стражници), които съвпадат с Червен бряг (Радецки), пътят на горското стопанство, Бивака и стария хотел. По време на руско-турската война 1877-78 по трасето над Бивака са били разположени руски части - Иркутската дивизия, където има и паметник. Използван е като туристически маршрут масово до 80-те години на 20 век, а в момента от габровските туристи. Около него има 3 чешми и знаци за преминаването на българското опълчение.

Маршрут: Габрово – Етър – Чарково – Потока – Езеро – Заслона – Брусовете – Крън, известен като Малкият Друм.

Този маршрут следва течението на река Сивек, която традиционно се използвала за двигателна сила при дървообработването, получаването на брашно, производството на строителен дървен материал, производството на гайтани. Добрият произход на местните камъни ги прави традиционен материал за строителството и изработката на шлифовъчни инструменти и съоръжения.

Маршрут: Шипченски проход – Марков кория – Малуша – Шадраваните – Марков стол – Узана.

Първите документални сведения за използването на Шипченския проход датират едва от 1673 г. През тази година, на 4 ноември австрийският император резидент - Йохан Кристов фон Киндсперг, с керван от 12 коли и един файтон на път от Одрин, през Стара Загора и Казанлък за гр. Яш в Молдова, прави опит да премине Балкана през Шипченския проход. Пътят е бил в такова окаяно състояние, че всички коли се изпочупили и свитата му била принудена да претовари багажа на коне, за да могат да минат през прохода. Австрийският резидент останал в Габрово и на 5 ноември същата година той отбелязва в дневника си :

„Този ден използвахме за поправка на всички коли и за наново натоварване на всички вещи, които бяха разтоварени пред планината и бяха докарани на товарни коне дотук. Така, че бяхме заставени да направим престой.“

За да бъдат толкова много коли повредени говори достатъчно красноречиво за състоянието на пътя през прохода. На практика по това време пътят е представлявал по скоро една по-широка пътека, по която са се движили предимно коне, мулета и катъри.

Източник: Старо Габрово и пътищата около него – автор Кирил Койчев

Преминаване през прохода. Гравюра от W. Floyd, 1840 г.

Тъй като пътят не се поддържал редовно, пороите бързо го заличили. Това станало повод по заповед на Сеид Мехмед Али през 1844 г. да се намерят хора, които да ръководят укрепителните работи. Заплащането е било такова, каквото ръководителят е поискал. За надзирател на работещите в Балкана е бил избран габровеца Теофил Хаджи Георгиев, който за 3 месеца работа е поискал 600 гроша заплата, която за времето си е била една доста голяма сума. Този факт показва колко голямо значение са отдавали турците на Шипченския проход.

През 1855 г. султан Абдул Меджид трябвало да направи нов път, от който също в резултат на немарливо поддържане останало само трасето.

Трасето на пътя през Балкана започвало от Габрово, през с. Червен бряг (дн. кв. Радецки), за в. Св. Никола. Френският финансов инспектор Емен Кейе в книгата си „В България и Румелия“ издадена през 1885 г. пише:

„...ние напускаме Янтра, за да следваме течението на Кочерица (Паничарка)...Долината се раздвоява при хана на Гирци: надясно един път води до селата Стомунец и Зелено дърво,

вяло започва изкачването, което достига прохода Шипка....След двучасово изкачване виждаме първия руски паметник, чийто надписи са нечетливи".

С назначаването на Митхад паша за валия на Дунавския вилает през 1864 г. той започва мащабно строителство. В своето строителство Митхад паша използва като специалисти емигранти - инженери и техници.

Проходът Шипка след Освобождението гледан от мястото, където днес е пътят отиващ за Паметника на свободата. Вижда се стария път идващ от Габрово и истинският връх Шипка, (малко над пътя)

Маршрутът е свързан и: с легендата на девойката Малуша и казанлъшкия бей, легендата за Крали Марко, който пази прохода, окопите на опълченците и артилерията от Шипченската епопея, част от границата между Княжество България и Източна Румелия, където се е намирала митницата между двете държави до 1885 г.

Маршрут: Габрово – Хаджи Цонев мост – Недевци - Лютаци – Тодорчета – Осеникова поляна(„Сръбските колиби“) – х.Мазалат.

Исторически е свързан с движението на овчите стада, пътя на четата на Цанко Дюстабанов. Селска община Топлеш, закупила узанската поляна, дарила земята за изграждане на хижа „Узана“. Топонимичните наименования дават сведения за пребиваването на сръбски военнопленници, които са работили като дървосекачи. Селището Лютаци съхранява образци от среднобалканска възрожденска къща. В близост до местата на този маршрут е селището Руйчевци, където има жилищни сгради с предвъзрожденски строителни детайли.

Маршрут: Габрово – Хаджи Цонев мост – Стомонеци – Зелено дърво – летовище Тота Венкова – Узана – Химитлийска пътека(Ясеново).

Шипченска планина е най-късият и най-тесният, сравнително нисък дял на Средна Стара планина. Западната граница е очертана по долината на р. Лешница, превала на Ясенския (Химитлийски) проход, (м. Новия Крачан). Източната граница е по долината на Енинска река, притока и река Камещица и безименната седловина на билото западно от вр. Атово падало.

Траките прокарали тук първите пътища през планината, подобрени по-късно от

римляните. През Втората българска държава тези пътища играели първостепенна роля. Те свързвали крепостите по билото и по подножието на Балкана. По планинските ридове и до днес са запазени руините на крепостите Маркови Прегради, Калаянка, Царска Могила, Преградата.

Два са важните проходи през Габровския балкан. Най- западния проход на Габровския балкан е **Химитлийския** или още **Ясенски проход**. Ако на юг прохода започва от с. Ясеново, Казанлъшко, то на север той излиза в м. Узана. Така се нарича най-голямата билна поляна на Стара планина. Простира се на височина от около 1230 до около 1350 м. н. в. Най-високата ѝ точка е връх Марков стол, който се намира в източната част - 1352 м. н. в. От всички страни поляната е обградена с гори - предимно широколистни. На юг от нея започва рекичката Узун дере, която се влива в река Лешница и оттам в Тунджа. Името на местността идва от турската дума „узун“, която означава „дълъг“. Първоначално поляната е наричана Узун - поляна, тоест Дългата поляна, което постепенно се е трансформирало в Узана. А българското име на местността, което не е толкова известно, е Ветро поле или Ветрополска поляна. Местността Узана се намира в подножието на връх Иполин известен като Куруджа.

Със своите 1524 м той е първенецът на Шипченска Стара планина и най-високият връх от Узана на изток. Не се намира на самото било, а малко на юг. Зад него са още няколко малки връхчета - Бакаджика, Тузлата (1420 м) и Чифут (1442 м). От тях склоновете шеметно се спускат към Казанлъшкото поле и оформят тесни клисури, обрасли с гори.

Западно от поляната се намират два други заоблени и обрасли с гори върха - Черната могила и Черни връх. Те са високи между 1350 и 1400 м.

От с. Химитли (сега Ясеново) охранявано от две укрепления пътищите се насочвали към вр. Черни връх към билото на Стара планина. Били са необходими само 2,5 часа за да са се изкачат на Ветро поле (м.Узана), където обикновено са бивакували и от там са тръгвали в няколко направления:

За м. Осеникова поляна - м. Люляците, а от там за с. Купен, с. Стоките, Севлиево. От м. Люляците се е тръгвало и в посока с. Трънито, с. Гачевци, Габрово;

За с. Топлеш, с. Моровеци, с. Мечковица, с. Гачевци, Габрово;

За с. Топлеш, с. Недевци, Габрово;

За с. Зелено дърво, с. Стоманеци, Габрово.

Сведения за живота в тази територия има в народната песен за хайдтин, които е лекуван в роднинско семейство в с. Зелено дърво и е предаден от чичо си за убийство на баш кехая. Божието наказание унищожава стоката на чичо му - 10 бюлюка овце пасящи на Узана.

Зелено дърво , Баевци и околни местности са свързани с Шипченската епопея и особено с участието на българското опълчение. В спомените на руски военни за престоя им се прави описание на живота в Зелено дърво и неговите жители.

В Зелено дърво се е провела битка с черкези, които са нападнали почиващите опълченци. В селото има къща, където е живал опълченец.

В началото на Баевци е запазена чешма за поене на добитък с ктиторски надпис от 1806 г ,

който свързва селището с колиби Етъра. Надписът предоставя данни за писмеността от епохата, имена на значими хора в Етъра и традиционни връзки между селищата. Маршрутът маркира развитието на туристическото движение в Габрово, националния туристически събор 1977 г., честванията на 100-годишнината от освобождението на България. Летовището „Тота Венкова“ е създадено благодарение дарението на д-р Тота Венкова- първата жена лекар в България и е изградено през 1944 г.

Химитлийски (Ясенски) проход над с. Ясеново. Приблизително така е изглеждал и Шипченския проход в началото на XIX век

Екопътека „Узана“ тъмно син

Продължителност: 1.30 часа

Образователен маршрут „Първи стъпки за начинаещи Вълшебници”_оранжев

Продължителност: Първи кръг: 3 часа,

Втори кръг: 2 часа

Ясеново – Корита К1 Жълт

Продължителност: 5 часа

с. Ясеново – Сечен камък – Патарешка – Корита

с. Ясеново – х. “Узана” К2 Син

Продължителност : 3 часа

с. Ясеново – м. Киселцата – м. Улуците – Хайдушката чешма – х. Узана

с. Ясеново – Момина поляна – х. Узана К3 Зелен

Продължителност: 3.30 часа

гр. Шипка – вр. Шипка К4 Зелен

Продължителност: 2 часа

гр. Шипка – вр. Орлово гнездо – вр. Шипка

гр. Шипка – м. Копаците К5 Жълт

Продължителност: 2.30 часа

гр. Шипка – х. Теменуга – м. Копаците

с.Крън – х. “ Бузлуджа ” К6 Син

Продължителност: 3 часа.

с. Крън – Барата – м.Комините – Бузлуджанска поляна – х.“Бузлуджа”

с. Енина – х. “Бузлуджа” К7 Жълт

Продължителност: 3 часа

с. Енина – Корданска чешма – х.”Бузлуджа”

с. Енина – х. Бузлуджа К8 Син

Продължителност: 2 часа

с. Енина – Ален чучур – х. Бузлуджа

с. Енина – х. Младост К9 Зелен

Продължителност: 3.30 часа

с. Енина – м.Кръста – резерват Каменщица – вр. Атово падало – х. Младост

с. Енина – ГД “Българка” К10 Син

Продължителност: 8 часа

с. Енина – Енинско ждрело – Родопова чешма– Беклемето – х. Българка

гр. Мъглиж – гара Кръстец К11 Син

Продължителност: 8 часа

гр. Мъглиж – с. Горно Изворово – м. Равна поляна – с. Селце – м. Дюлята – м. Извора – гара Кръстец

ЦЕНТРОВЕ И ПУНКТОВЕ

На територията на ПП "Българка" съществуват два посетителски центъра - Посетителски информационен център "Узана" и Информационен център "Българка". Информационните центрове на гр. Габрово и гр. Трявна разполагат с информация за настаняване на територията на парка, както и с информация за културно-историческите паметници, местни празници и места за туризъм и отдих.

Посетителски информационен център "Узана" - местоположение: местност Узана – тел: 0885/825 224, e-mail: info@uzana-tourism.com; www.uzana-tourism.com.

Посетителски информационен център "Узана"

Информационен център "Българка" - местоположение: кв.Етъра

Информационен център "Българка"

ТУРИСТИЧЕСКО ИНФОРМАЦИОННО БЮРО - Габрово, пл. "Възраждане" 3

тел.:/факс: 066/818 406

e-mail: tour_info@gabrovo.bg

www.gabrovo.bg

ТУРИСТИЧЕСКИ ИНФОРМАЦИОНЕН ЦЕНТЪР - Трявна, ул. "Ангел Кънчев" 22

тел.:/факс: 0677/22 47

e-mail: tourinfo-tryavna@globcom.net

www.tryavna.bg

КЪДЕ МОЖЕ ДА ОТСЕДНЕМ И ПОХАПНЕМ ?

Списък с местата за настаняване в община Трявна

"АРТ-М" ХОТЕЛ ГАЛЕРИЯ

В старата част на града, в сърцето на забележителния архитектурен ансамбъл с часовниковата кула ще ви посрещнем в новия хотел "Арт-М". Тук са разположени трите зали на галерия Арт-М, хотелските стаи и кафене.

гр.Трявна

ул."Ангел Кънчев" 20

Телефон:(0677) 6 24 92

GSM 0887 09 73 73

e-mail:artm@artmgallery.com

<http://www.artmgallery.com/>

"БАЛКАНИКА ЦЕНТРАЛ"

Намира се в центъра на гр. Трявна и съчетава модерен дизайн, уютна атмосфера и съвременни удобства.

гр. Трявна - 5350

ул. "Ангел Кънчев" №79

тел.: (0677) 6 21 22/(0677) 6 46 44

GSM: 084 133 417/0887 350 164

e-mail: balkanika.central@gmail.com

<http://balkanika.tryavna.biz>

КОМПЛЕКС "БАЛЮВАТА КЪЩА"

„Балювата къща“ се намира на 2.5 км. от центъра на град Трявна. Хотелът предлага 17 двойни стаи, ресторант, механа, лятна градина с барбекю, чеверме, пещ и два басейна – за възрастни и деца.

гр. Трявна - 5350
ул. „Патриарх Евтимий“ № 42
тел.: 0677 65252 - рецепция
тел.: 066 805 236 - офис
GSM: 0886 999 409
e-mail: eurotouring_rtz@yahoo.com
<http://balyuvatakashta.tryavna.biz/>

КОМПЛЕКС "БРЪШЛЯН"

Комплекс "Бръшлян" разполага с два двустайни, три едностайни, два луксозни апартамента и 12 еднофамилни къщички разположени до хотела сред борова гора. Ресторант, панорамна тераса, барбекю, конферентна зала, нощен бар и възстановителен център.

гр. Трявна - 5350
ул. "Панорама" №6
тел.: (0677) 6 30 19 рецепция
тел/факс: (0677) 6 31 19 ресторант
GSM: 0884 542 111
e-mail: brashlyan@mail.bg
<http://brashlyan.tryavna.biz>

КОМПЛЕКС "БРЯСТА"

Хотелската част е с общ капацитет 70 легла, разположени в 6 отделни къщи, като всяко от помещенията е със самостоятелен вход. На разположение на гостите са 7 двойни стаи със спални, 8 двойни стаи с отделни легла, 4 тройни стаи, 4 студия и 4 апартамента категория лукс. Ресторант, басейн, конферентна зала.

Главен път В. Търново–Габрово

на 4 км. от Велико Търново

GSM 0899 134 444

GSM 0897 889 990

e-mail: admin@bryasta.com

<http://www.bryasta.com>

КОМПЛЕКС "БЪЛГАРКА"

Комплекс "Българка" е ново изградено вилно селище за отдиш и почивка. Намира се в село Радевци, на 12км. от гр.Трявна, в центъра на природен парк Българка. Комплексът е изграден от две части разположени от двете страни на живописна балканска рекичка.

село Радевци община Трявна

тел./факс: 0677 62006

GSM 0899 137 678

GSM 0895 777 578

GSM 0884 281 510

e-mail: tsachevi@abv.bg

<http://www.balgarka.com/>

СЕМЕЕН ХОТЕЛ "ВИТОША"

Новооткритият хотел се намира в идеалният център на гр. Трявна. Предлага климатизирани спални, двойни, тройни стаи с възможност за допълнително легло и кафе-бар.

гр. Трявна - 5350

ул. "Бачо Киро" 9

тел.: 089 6833386

<http://vitosha.tryavna.biz>

КОМПЛЕКС "ВЪЗРОЖДЕНЦИ"

Насладете се на спокойствието, тишината и уюта, които предлага комплекс "Възрожденци".

гр. Трявна 5350

ул. "П. Р. Славейков" 44

тел.: 0677 64501

GSM 0887 810 257

e-mail: tonchominchev@abv.bg

<http://vazrozhdentsi.tryavna.biz>

КОМПЛЕКС "ГАЛЕНЦИ"

„Галенци“ се намира на 3 км. от центъра на град Трявна. Комплексът предлага 8 двойни стаи, 3 единичи и 2 апартамента. Уютен салон с кът за отдих и почивка, самостоятелна, напълно оборудвана кухня и лятна градина с барбекю.

гр. Трявна 5350

ул. "Патриарх Евтимий" № 42

тел.: 0677 65015 - рецепция

тел.: 066 805 236 - офис

GSM 0886 999 409

e-mail: eurotouring_rtz@yahoo.com

<http://balyuvatakashta.tryavna.biz>

СТРАННОПРИЕМНИЦА "ЗОГРАФ"

гр. Трявна - 5350

ул. "П. Р. Славейков" №1

тел.: (0677) 6 49 70, 6 49 80

e-mail: zograf@mbox.digsys.bg

<http://zograf.tryavna.biz>

ХОТЕЛ "ИЗВОРА"

Намира се в централната част на гр. Трявна и се отличава с индивидуална архитектура, запазваща традициите на тревненските майстори. Разполага с елегантно и функционално обзаведени апартаменти, студия и стаи.

гр.Трявна 5350

ул."Асеновци" 6

Телефон: 0677 6 25 72

Мобилен: 0878 350 165

Мобилен: 0878 350 180

e-mail: izvora2010@abv.bg

<http://izvora.tryavna.biz>

ХОТЕЛ "КАЛИНА ПАЛАС"

Хотелът разполага с 5 апартамента, 10 стаи супериор, 8 студия и 124 комфортни двойни стаи, ресторант – 250 места, лоби-бар, басейн, конферентни зали, безжичен интернет, закрит паркинг.

гр.Трявна 5350

ул."Панорама" 15

тел.: 0677 6 22 85

GSM: 0889 007 060

e-mail: hotel@kalinapalace.com

<http://www.kalinapalace.com>

КОМПЛЕКС "ПАНОРАМА"

В случай че: сте изморени от динамичното ежедневие или отегчени от еднообразието на делника, или мечтаете за спокойствие, или бягате от суката.

гр. Трявна 5350

ул. "Панорама"

тел.: 0677 6 23 94

факс: 0677 6 22 82

мобилен: 0895 423 200

e-mail: complex_panorama@abv.bg

<http://complex-panorama.tryavna.biz/>

КОМПЛЕКС "ПЛАВИС"

Комплекс "Плавис" се намира в центъра на гр.Трявна. Включва хотелска част - 5 двойни стаи и 4 студия, фитнес зала, сауна, козметичен салон, лоби бар, паркинг.

гр.Трявна 5350

ул."Лясков дял" 1А

Телефон:(0677) 6 49 72 ; 6 49 73

Мобилен: 0878 988 326

e-mail:plaviss@abv.bg

<http://www.tryavna.bg/plavis>

КОМПЛЕКС "ПРЕСТОЛЪТ НА МАРИЯ"

Хотелски комплекс „Престолът на Мария“ е построен 3км. от гр. Трявна, разположен върху трон, оформен от склоновете на Стара планина. Пред комплекса се открива прекрасна панорамна гледка.

Община Трявна

моб. тел.: 0896 602 175

моб. тел.: 0896 601 975

e-mail:dr_ninova@abv.bg

<http://prestolyt.tryavna.biz/>

ХОТЕЛ "РАЙ"

Новопостроеният модерен хотел „Рай“ се намира в централната част на града гр.Трявна и разполага с два апартамента и седем двойни луксозни стаи с възможност за допълнителни легла.

гр. Трявна - 5350

ул. „Бачо Киро“ № 9

тел.: 0899 120 769

e-mail: hotel-rai@tryavna.biz

<http://hotel-rai.tryavna.biz/>

ХОТЕЛ "РАЛИЦА"

Предлага луксозно обзаведени 9 апартамента, 20 двойни и 12 тройни с баня, телефон, телевизор, тераса. Ресторант "Стара градска Трявна" -120 места и 80 места панорамна веранда. Възстановителен център, открит басейн, лоби и нощен бар, стрелбище, паркинг, конферентни зали, интернет и детски кът.

гр.Трявна

ул."Калето" 16а

тел: 0677 6 22 62

тел/факс: 0677 6 24 02

GSM: 0878 909 360 - рецепция

GSM: 0889 800 682 - управител

GSM: 0898 625 566 - управител

e-mail: hotelralitsa@abv.bg

<http://ralitsa.trvavna.biz>

ХОТЕЛ "СЕЗОНИ"

Хотелът разполага с 3 апартамента, 9 двойни стаи лукс и 54 двойни стаи комфорт. Ресторант, лоби бар, барбекю, лятна градина, открит плувен басейн, паркинг, конферентна зала.

гр. Трявна - 5350

ул. "Кънчо
Скорчев" №11

тел./факс: (0677) 64937,
66075

GSM 0885 800 154

e-mail: seasons@mail.bg

КОМПЛЕКС "ТРЕВНЕНСКИ КЪТ"

Комплекс "Тревненски кът" се намира в старинна Трявна, и е неразделна част от архитектурния ансамбъл с часовниковата кула. Разполага с хотел, ресторант, зимна градина, винарна и лятна градина.

гр. Трявна - 5350

ул. „Ангел Кънчев” 8

тел.: (0677) 62066

GSM 0894 703 126

GSM 0897 690 076

e-mail: trevnenski-kat@tryavna.biz<http://trevnenski-kat.tryavna.biz>

КОМПЛЕКС "ТРЯВНА"

Комплекс Трявна разполага с 9 апартамента, 34 двойни, 8 тройни, 5 единични стаи, конферентна зала, ресторант, сладкарница, нощен бар, спа център.

гр. Трявна - 5350

ул. "Ангел Кънчев" №46

тел.: (0677) 6 34 48

тел./факс: (0677) 6 25 98

e-mail: complex-tryavna@mbox.digsys.bg

ХОТЕЛ "УНИКА"

Хотел УНИКА е в самият център на град Трявна. Малък, тих, стилно и кокетно обзаведен с Уникални Интернационални Апартаменти (4 бр.), Студия (2 бр.), и Двойни стаи (3 бр.). Разполага с "Банкетна с барбекю" за 25 души и всички екстри.

гр. Трявна - 5350

ул. "Димитър Горов" 16

GSM: 0885 345 666

Петьо Стоев

e-mail: hotel.unika@gmail.com<http://hoteltryavna.com/>

СЕМЕЕН ХОТЕЛ "ФАМИЛИЯ"

гр. Трявна - 5350
ул. "Ангел Кънчев" №40
тел.: (0677) 6 46 91, 6 46 95
GSM 0887 756 384
e-mail: hotelfamily@mail.bg
<http://www.hotelfamily.bg/>

КОМПЛЕКС "ХАРМОНИЯ"

Комплекс „Хармония“ се намира на 15 мин. От Центъра на гр. Трявна. Разполагаме с хотелска част, кафе-ресторант, безжичен интернет, открит басейн, лятна градина.

гр. Трявна - 5350
ул. "Христо Ботев" 54
GSM 0887 97 43 65
GSM: 0878 974 365
Петя Златева
e-mail: harmonia_tryavna@mail.bg
<http://www.harmony-tryavna.com/>

ХОТЕЛ "ХИЛЕЗ"

Хотел "Хилез" се намира в централната част на гр. Трявна и разполага с 24 двойни стаи, 6 от които с възможност за допълнително легло. Има лоби бар и механа - 100 места.

гр. Трявна - 5350
ул. "Стара планина" №17
тел.: (0677) 6 69 20
тел./факс: (0677) 6 69 21
GSM: 0899 932 457
e-mail: info@hotelhilez.net
<http://hilez.tryavna.biz>

КОМПЛЕКС "ЧИЧО ТОМОВАТА КОЛИБА"

Разположен на един от хълмовете на град Трявна, в гориста местност на 3 мин. пеша от центъра на града. Комплексът разполага с хотелска част 35 места, механа 40 места и лятна градина. Цена на нощувка 15 лв. Работим с ученически групи.

гр. Трявна - 5350

Комплекс "Чичо Томовата колиба"

GSM: 0886 27 22 23

GSM: 0896 88 55 16

email: stara_planina_2010@abv.bg

<http://chicho-tomovata->

Вилни къщи за гости

ВИЛА "БАЛКАНСКИ БИСЕР"

Вила „Балкански бисер“ се намира на 3 км от гр.Трявна в с.Бангейци. Вилата Ви предлага идеалните условия необходими за Вашата почивка.Чрез нея ще осъществите контакт с приказната природа и чистия въздух на Балкана.

гр. Трявна 5350

ул.: "Украйна" 24

тел.: 0677 6 36 39

GSM 0896 566 987

GSM 0898 797 863

email: extraplast@tryavna.biz

<http://balkanski-biser.tryavna.biz>

ВИЛА "БЕЛВЮ"

Самостоятелна вила на 2 етажа намира се на 4 км. от гр. Трявна в с. Престой. Разполага с 3 спални с възможност за допълнително легло, дневна с кухненски бокс, механа с камина и кухненски бокс, 2 санитарни възела, голяма тераса и двор с барбекю.

Трявна 5350

ул. "Димитър Горев" 7

тел.: 0677 6 46 29

Мобилен: 0899 72 33 28

Мобилен: 0895 74 61 16

Недка Цанева

<http://belle-vue.tryavna.biz>

ВИЛА "БОЖЕНСКИ"

Вилата се намира на 6 км. от гр. Трявна и на 3 км от гр. Плачковци в с. Енчевци в Тревненския балкан и е заобиколена отвсякъде с широколистни гори. До нея се стига по хубав равен асфалтиран път.

с. Енчевци

Община Трявна

Мобилен: 0896 292 263

Мобилен: 0899 697 485

<http://villa-bozhenski.tryavna.biz>

сем. Иванови

ВИЛА "БЪЗОВЕЦ"

Ако искате да усетите магията на Тревненския балкан, заповядайте във вила «Бъзовец», която се намира на 860 м. н.в.

община Трявна

ж.п. спирка Бъзовец

тел. 0899 626 055, 0886 436 025

Христо Петров

тел. 0886 774 410, Юлия Петрова

<http://villa-bazovets.tryavna.biz>

ВИЛА "ГЕРАНА"

Вилата се намира в с. Енчевци на 6 км. от гр. Трявна. Чистият въздух и великолепната природа са идеално място за търсещите тишина и спокойствие.

с. Енчевци

Община Трявна

GSM 0888 297 348

GSM 0898 594 252

email: arhi_97405@abv.bg

<http://gerana.tryavna.biz/>

ВИЛА ДЕЛИЙСКИ

Самостоятелна къща на 2 етажа намираща се на 12 км. от гр. Трявна и 5 км. от гр. Плачковци в с. Стоевци. Предлага 3 двойни и 1 четворна стаи, механа, оборудван кухненски бокс, 2 санитарни възела, голям двор с барбекю.

с. Стоевци

GSM 0899 13 99 87

GSM 0899 13 99 90

факс: 0677 36 55

email: deliiski@tryavna.biz

<http://deliiski.tryavna.biz>

ВИЛА "ДИ"

Вила "Ди" се намира в с. Енчевци и разполага с две спални, локално парно, хол с камина и цифрова телевизия, оборудвана кухня и две бани. На 10 метра от вилата има на разположение басейн.

с. Енчевци

Община Трявна

GSM 0895 145 497

Детелина Георгиева

<http://villa-di.tryavna.biz>

ВИЛА "ДРАГНЕВЦИ"

Вила в с. Драгневци, на 4км от гр.Плачковци в подножието на Тревненски Балкан. Предлага две спални с капацитет 4 души + 2 деца, баня с тоалетна, оборудвана механа, панорамна тераса с изглед към природен парк Българка, двор с навес и барбекю.

село Драгневци

Община Трявна

тел.: 06770 20 54

GSM: 0886 723 342

GSM: 0885 133 556

e-mail: pl_bonev@abv.bg

ВИЛА "ЕДЕЛВАЙС"

Самостоятелна вила и стаи за гости. Намира се в с. Престой на 5 км. от град Трявна. Вилата е двуетажна и разполага с голяма градина с много цветя.

с. Престой

община Трявна

тел.: 0677 6 41 13

GSM 0896 389 930

Иван Александров

<http://edelvais.tryavna.biz>

ВИЛА "ЕМИЛ МИЛЕВ"

Вилата се намира на 7км. от Трявна в с. Енчевци. Предлага стаи с 2 и 3 легла обособени като самостоятелни апартаменти, механа с 16 места, голям двор с беседка и барбекю с навес. Паркинг.

Трявна 5350

ул.:Асеновци" 8

тел.:0677 6 45 86

Моб. тел.: 0898 62 11 27

<http://villa-milev.tryavna.biz>

Емил Милев

ЙОВЧОВАТА КЪЩА

Вилата се намира на 7км от гр. Трявна в с. Нейковци. Предлага стаи, обзаведена кухня, механа с камина, 2 санитарни възела, външно барбекю, кабелна телевизия.

гр. Трявна

тел.: 0677 6496

GSM: 0899 92 96 16

GSM: 0899 92 95 75

Илиян и Росица Йовчеви

e-mail: ruslana_tr@abv.bg

<http://yovchovata-kashta.tryavna.biz/>

ВИЛА "КОЛЕЛОТО"

Вила „Колелото“ се намира в село Енчовци, което е разположено в полите на Стара Планина на 6 км. от Трявна и на 3 км. от гр. Плачковци. Предлага 3 стаи на достъпни цени, напълно обзаведена кухня, хол, веранда, барбекю, голям двор и открит басейн.

с. Енчевци

Община Трявна

Мобилен: 0898 38 32 11

Мобилен: 0878 37 16 07

Мобилен: 0879 69 32 11

<http://villa-koleloto.tryavna.biz>

Виолета Неделчева

ВИЛА "МЕЧТА" - две звезди

На 4км. от Трявна в с. Престой. Разполага с 6 стаи – 13легла, покрито барбекю, механа, детски басейн, гараж, собствено парно отопление, бунгало. Прием през цялата година.

гр.Трявна

Михайлови

тел.: 0677 6 44 59

GSM: 0889 064 290/0898 848 525

GSM: 0899 262 773

<http://mechta.tryavna.biz>**ВИЛА "НИРВАНА"**

Вила „Нирвана“ се намира в село Престой на 4 км. от гр. Трявна. Вилата разполага с ред удобства за своите гости. На тяхно разположение са 4 стаи с ТВ с общо 10 легла и 2 бани с тоалетни, хол с камина, кухня.

село Престой

община Трявна

GSM: 0899 870 210

e-mail:nirvana.tryavna@abv.bg<http://nirvana.tryavna.biz>

ВИЛА "ПРЕСТОЙ"

Вилата се намира на 800 м. надморска височина в село Престой на 4 км. от гр. Трявна. Предлага 4 стаи, столова, кухненски бокс, баня с тоалетна, двор с барбекю и беседка.

село Престой

община Трявна

GSM: 0887 376 261

e-mail: villa-prestoi@tryavna.biz

<http://villa-prestoi.tryavna.biz>

ВИЛА "РАЙ"

Вила "Рай" отстои на 8км от центъра на гр. Трявна в района на гр. Плачковци. Предлага 2 апартамента, 4 тройки, 1 четворка, механа, барче, кухня, голям двор с детска площадка, битов кът с барбекю на открито.

Плачковци 5360

Вила "Рай"

тел.: 06770 25 92

Моб. тел.: 0888 454 584

<http://tryavna.bg/web/villarai>

ВИЛА "РАМОНА"

Вила "Рамона" се намира в центъра на село Престой, на 3 км. от град Трявна.

с. Престой

Община Трявна

тел.: 0677 6 37 31

мобилен: 0895 672 270

<http://ramona.tryavna.biz>

ВИЛИ "СКАЛЕН КЪТ"

Най-доброто място за вашето семейно приключение!

община Трявна

гр. Плачковци

кв. Нейковци

GSM: 0897 842 292 – Атанас
Атанасов

GSM: 0899 702 354 - Стела Атанасова

e-mail: skalen-kat@tryavna.biz

<http://skalen-kat.tryavna.biz/>

ВИЛА СУЛТАНОВИ

Фамилна вила Султанови се намира в с. Престой на 4 км. от гр. Трявна. Вилата е разположена на югоизточен склон в центъра на селото.

тел: 0677 6 28 96

GSM: 0888 903 489

GSM: 0885 615 819

GSM: 0887 388 347

GSM: 0887 499 454

e-mail: vila_sultanovi@abv.bg

<http://villa-sultanovi.tryavna.biz>

ВИЛА "ТИХИЯТ КЪТ"

Вила "Тихият кът" е едно малко местенце в Тревненският балкан, разположено на 5 км. от центъра на гр. Трявна в с. Енчовци. Вилата е ново строителство с механа и лятна градина с барбекю.

гр. Трявна

с. Енчовци

GSM: 0878 295 080

GSM: 0887 879 243

e-mail: tihiaikat@mail.bg

<http://tihiaikat.weebly.com>

ВИЛНО СЕЛИЩЕ "ЯГОДА"

Вие желаете приятна почивка на достъпни цени! Заповядайте във вилно селище „Ягода“! Селището приема целогодишно гости на община Трявна, като предлага удобство и условия за пълноценна почивка съчетани със семеен уют и домашна топлина.

с. Късовци

общ. Трявна

GSM: 0899 926 557- сем. Йовчеви

GSM: 0896 763 883 -сем. Ангелови

е-mail: yagoda@tryavna.biz

<http://yagoda.tryavna.biz>

Къщи за гости

АДЖИ ГЕНЧОВАТА КЪЩА С КЛАДЕНЕЦА Разположена в тих квартал на Трявна в близост до центъра на града. Притежава всички удобства на модерното жилище: три спални обзаведени с общо 5 легла, една тоалетна на 1-ви етаж и баня с тоалетна на втория етаж, трапезария, телевизор и бар, напълно оборудвана кухня, двор с чардак и барбекю, пещ.

Трявна 5350

Ул. „Асеновци“ 106

GSM: 0896 869 666

Цветелина Цанева

е-mail: tcworld@abv.bg

<http://www.wellhouse-bg.com/>

АДЖИ МИНЧОВАТА КЪЩА

Хаджи Минчовата къща ви предлага самостоятелни стаи с кабелна телевизия, климатик, хладилник, с баня и тоалетна, барбекю.

Трявна - 5350

ул. Стефан Караджа 20

GSM 0888 79 19 19

email: niki@scraft.net

<http://www.scraft.net/villa/>

ПБ 'АКАЦИЯ'

Почивна база „Акация“ се намира в центъра на малкия балкански град Плачковци. Той е лесно достъпен и изходен пункт за разходки из Тревненската Стара планина. Планинските възвишения и гори Ви осигуряват приятни разходки сред природата, като се наслаждавате на свежия въздух и бистрите реки..

гр. Плачковци

ул."Стара планина" 40

GSM: 0896 763 883 Красимир Кънчев

GSM: 0899 926 557 Иван Йовчев

<http://acacia.tryavna.biz>

КЪЩА "АРЕНА"

Къщата се намира в рамките на града в посока село Черновръх. Разположена е на южен склон от който се открива панорама към града и билото на Стара планина.

Трявна

GSM: 0898 466 093

GSM: 0899 815 778

email: three_kids@abv.bg

<http://arena.tryavna.biz>

АТАНАСОВА КЪЩА

Намира се в старинната част на гр. Трявна. Разполага с двойни стаи със самостоятелни санитарни възли и един апартамент, телевизори, кабелна телевизия, интернет.

Трявна - 5350

ул. „П. Р. Славейков” 88

GSM: 0884 066 177

GSM: 0887 249 666

email: atanasova@tryavna.biz

<http://atanasova.tryavna.biz>

БАЛАБАНОВАТА КЪЩА

Намира се в старинната част на гр. Трявна. Разполага с 7 двойни стаи със самостоятелни санитарни възли, 2 апартамента, климатик, телевизор, кабелна телевизия, дневна - оборудвана с кухненски бокс, джакузи и велоергометър.

Трявна - 5350

ул.: „П.Р.Славейков” № 32

тел.: 0677/ 6 67 78; 6 21 24

GSM 0888 886 403

GSM 0885 105 877

email: ibalabanova@abv.bg

<http://balabanovata-kashta.tryavna.biz>

"БАЛКАНИКА ЦЕНТРАЛ"

Намира се в центъра на гр. Трявна и съчетава модерен дизайн, уютна атмосфера и съвременни удобства.

гр. Трявна 5350

ул. "Ангел Кънчев" 79

тел.: 0677 6 21 22

тел.: 0677 6 46 44

GSM 0884 133 417

GSM 0887 350 164

e-mail: balkanika.central@gmail.com

<http://balkanika.tryavna.biz>

КЪЩА "БИЖУ"

Новопостроен семеен хотел с Коктейл бар в центъра на гр.Трявна. Предлага два апартамента и четири стаи – хотелски тип. Собствен паркинг.

Трявна - 5350

ул. "Ангел Кънчев" 55

тел./факс:02 9805387 – Красимир Митев

факс:0677 62290

GSM:089 8611818– Красимир Митев

GSM:088 9413170 – Стела Цанкова

email: biju@tryavna.biz

КЪЩА "БИСТРО"

Изберете по-различното място за вашата почивка!

Трявна - 5350

ул."Патриарх Евтимий" 23

GSM 0884 616 227

email: bistro-stai@tryavna.biz

<http://bistro-stai.tryavna.biz>

КЪЩА "БОЖУР"

Къща „Божур“ Ви очаква за Вашата спокойна и приятна почивка в китна Трявна!

Трявна - 5350

ул."Божур" 6

тел.: 0677 6 60 83

GSM 0879 464 365

GSM 0887 286 303

<http://bozhur.tryavna.biz>

КЪЩА "БОЖУРИЦА"

Самостоятелен етаж с две стаи за нощувка за 5 човека. Външна изолация, пластмасова дограма, соларни батерии, локално парно отопление, механа, лятна кухня, фитнес, озеленен и зацветен двор с места за отдих и спорт.

Трявна - 5350

ул. "Кавалджийска" 9

GSM 0898 533 046

GSM 0898 533 047

e-mail: bojurica@gmail.com

<http://www.bojurica.com>

Стефан Чакъров

КЪЩА "БОЛЯРИ"

Къща в центъра на Трявна. Предлага стаи с 2 и 3 легла, самостоятелни санитарни възли, кабелна TV, локално парно. Оборудвана кухня с механа, барбекю, двор. Целогодишно.

Трявна - 5350

ул. "Проф. Пенчо Райков" 9

тел.: 0677 6 44 59

GSM 0899 26 27 73

GSM 0889 06 42 90

<http://bolyari.tryavna.biz>

КЪЩА "БОРАНА"

Намира се в центъра на града. Разполага със самостоятелни стаи, всяка със бокс, санитарен възел и кабелна телевизия.

Трявна - 5350

ул. "Хан Аспарух" №5

тел: (0677) 6 21 22/(0677) 6 46 44

GSM 0884 133 417/0887 350 164

email: borana.tr@gmail.com

<http://borana.tryavna.biz>

КЪЩА "БОРОВА"

Къща „Борова“ се намира в центъра на гр. Трявна, в близост до площад „Капитан Дядо Никола“ известен с Часовниковата кула и старият мост.

гр.Трявна 5350
ул.: „Борова“ 3
(близо до Пощата)
тел.: 0677 634 45
GSM 0888 741 679

<http://borova.tryavna.biz>

КЪЩА "БТР"

Тя е близо до гората, в двора – радост за децата!

гр.Трявна 5350
ул.: „Калето“ 28
(под х-л Ралица)
GSM 0886 557 538
Божидар Константинов

<http://btr.tryavna.biz>

КЪЩА "БЪЧВАРОВИ"

Къщата е самостоятелна и се намира на 5 мин. от центъра на град Трявна. Разполага с 9 легла обособени съответно в три двойни стаи и една тройна, кабелна телевизия, интернет, барбекю, джакузи и трапезария.

Трявна - 5350
ул. "ул.Светушка " №34
тел.: 0677 6 28 41
GSM 0899 961 253

e-mail: z_ba4i@abv.bg

<http://bachvarovi.tryavna.biz>

Г-н Бъчваров

КЪЩА "БЪЧВАРОВИ 2"

Разположена е на площ 2 дка с приказна панорама. Дворът е изцяло заграден с каменни дувари и еко ограда, красиво оформен с много тревни площи, цветя и пътека от каменни плочи.

Трявна - 5350

Черновръх 3

тел.: 0677 6 28 41

GSM 0899 961 253

GSM 0898 419 561

email: galq_bachvarova@abv.bg

<http://bachvarovi2.tryavna.biz>

Галя и Христо Бъчварови

КЪЩА "ВЕРА"

Къщата разполага с две самостоятелни стаи със санитарни възели. Има оформена лятна градинка с подвижно барбекю.

гр.Трявна 5350

ул. „Христо Смирненски“ 19

тел.: (0677) 6 28 16

GSM: 0898 565 647

GSM: 0898 327 090

<http://vera.tryavna.biz>

КЪЩА "ВИВИ-НОЖЕРИ"

Къща „ВИВИ-Ножери“ в Тревненския балкан Ви предлага спокойствие, уют и незабравими мигове. Разполага с 4 стаи всяка с по 2 двойни легла, общ санитарен възел, лятна градина, барбекю, механа, цифрова телевизия.

За контакти:

GSM: 0885 203 270

GSM: 0884 868 978

e-mail: nozheri@tryavna.biz

<http://vivi-nozheri.tryavna.biz>

Винилина и Павлин Михови

КЪЩА "ВИЛИ"

Къщата се намира в централната градска част на 5 мин. от площада с часовниковата кула. Разполага със самостоятелни стаи с кабелна телевизия във всяка от тях и оборудвана кухня.

гр.Трявна 5350

ул."Стара планина" 147

тел: 0677 6 60 83

GSM: 0879 464 365

GSM: 0887 286 303

<http://vili.tryavna.biz>

КЪЩА "ВРАЖИЛОВИ"

Разполага с етаж от къща (две стаи), санитарен възел, кабелна телевизия, парно отопление и климатици във всяка стая, механа и барбекю.

гр. Трявна - 5350

ул. "Патриарх Евтимий" №17

тел.: 0677 6 52 25

GSM 0889 983 862

[e-mail: vrajilovi@tryavna.biz](mailto:vrajilovi@tryavna.biz)

<http://vrajilovi.tryavna.biz>

КОМПЛЕКС "ВЪЗРОЖДЕНЦИ"

Предлагат се 2 обекта - самостоятелна къща и самостоятелни апартаменти в центъра на град Трявна.

гр. Трявна - 5350

ул. "П. Р. Славейков" 44

тел.: 0677 645 01

GSM 0887 810 257

e-mail: tonchominchev@abv.bg

<http://vazrozhdentsi.tryavna.biz>

КЪЩА "ГЕОРГИЕВИ"

Къща "Георгиеви" се намира на 12 км. от Трявна и на 4 км. от Плачковци. Разполага с 4 стаи, апартамент, механа с камина, барбекю, Булсатком, локално парно. Общ брой места – 11.

с. Радевци - 5360

община Трявна

тел.: 06770 23 10

моб. тел.: 0896 169 083

email: veni_g87@abv.bg

<http://georgievi.tryavna.biz>

КЪЩА "ДЕТЕЛИНА"

Кокетна къща „Детелина“ се намира в Трявна в непосредствена близост до открит плувен комплекс, тенискорт, стадион, детска площадка и Ви предлага уют и удобство.

гр. Трявна 5350

ул. "8-ми март" 3

тел.: 0677 638 81

моб. тел.: 0897 27 11 80

Цветана Иванова

<http://detelina.tryavna.biz>

КЪЩА "ДИЛЯНА"

Почувствайте топлината на семейното огнище в къща "Диляна". На 12 км. от гр. Трявна, закътано в полите на балкана се намира село Горни Дамяновци. Там за любителите на тишината, спокойствието и прекрасната природа предлагаме "Стаи за почивка Диляна".

с. Горни Дамяновци

община Трявна

GSM: 0889 562 803

GSM: 0896 508 009

e-mail: lili@dilyanabg.com

<http://www.dilyanabg.com/>

КЪЩА "ЕМА"

Отдава стаи под наем. Екстри: кабелна телевизия, самостоятелна баня, в близост до детски санаториум, чист въздух.

гр. Трявна 5350

ул. "Бреза" 43

тел.: 0677 62121

моб. тел.: 0897 381 476

сем. Серафимови

<http://ema.tryavna.biz/>

КЪЩА "ЕМ+В"

Къщата се намира в центъра на Трявна. Разполага с 3 стаи с по 2 места, кухня с напълно оборудван бокс, отделни баня и тоалетна, гараж, голяма тераса, кабелна TV.

гр. Трявна 5350

ул. "Стара планина" 87

тел.: 0892 464 904

моб. тел.: 0886 115 364

<http://emv.tryavna.biz/>

КЪЩА "ЕМИЛ МИЛЕВ"

Къщата се намира на 7км. от Трявна в с. Енчевци. Предлага стаи с 2 и 3 легла обособени като самостоятелни апартаменти, механа с 16 места, голям двор с беседка и барбекю с навес. Паркинг.

гр. Трявна 5350

ул. "Асеновци" 8

тел.: 0677 6 45 86

GSM: 0898 62 11 27

<http://villa-milev.tryavna.biz/>

КЪЩА "ЗОРНИЦА"

Къща Зорница се намира в самия център на гр. Трявна и предлага: 1 апартамент, 1 стая с 3 легла, 5 стаи с 2 легла, всички със самостоятелни санитарни възли, локално отопление, TV с кабелна телевизия във всяка стая, лятна градина, барбекю, механа, обслужваща гостите на къщата.

Трявна - 5350

ул. "Д. Горов" №9

тел.: (0677) 6 34 57

GSM 0896 345756

GSM 0887 481206

email: kashtazornica@abv.bg

<http://zornitsa.tryavna.biz>

КЪЩА "ИНКРИС"

Къща за гости "Инкрис" се намира в широкия център на град Трявна. Предлага стаи със самостоятелни санитарни възли, хол с камина, оборудвана кухня, гараж, безплатен Wi-Fi.

Трявна - 5350

ул. "Д. Горов" №27

GSM 0899 868 512

GSM 0890 940 088

email: inkris_9199@abv.bg

<http://inkris.tryavna.biz>

КЪЩИ "...И ПАК ДОЙДОХ"

Самостоятелни къща в идеалния център на гр.Трявна. Всяка разполага с баня, WC, две стаи с по 2 еденични легла, телевизор с кабелни програми, хладилник, озеленен двор с барбекю.

гр. Трявна

ул. "Хан Аспарух" 13

тел.: 0677 98 666

GSM: 0898 596 388

GSM: 0887 104 483

e-mail: ipakdoidoh@abv.bg

<http://ipakdoidoh.tryavna.biz/>

КЪЩА "ЙО-АННА"

Самостоятелна къща „Йо-анна“ се намира на 5 минути от центъра на гр. Трявна, до причудлива борова гора. В непосредствена близост до открит плувен комплекс, тенискорт, стадион, детска площадка.

гр. Трявна

кв. Тепавици

GSM: 0897 442 204

GSM: 0899 003 555

e-mail: yo-anna@tryavna.biz

<http://yo-anna.tryavna.biz/>

ЙОВЧОВАТА КЪЩА

Къщата се намира на 7км от гр. Трявна в с. Нейковци. Предлага стаи, обзаведена кухня, механа с камина, 2 санитарни възела, външно барбекю, кабелна телевизия.

гр. Трявна

тел.: 0677 66496

GSM: 0899 92 96 16

GSM: 0899 92 95 75

Илиян и Росица Йовчеви

e-mail: ruslana_tr@abv.bg

<http://yovchovata-kashta.tryavna.biz/>

КАЗАСОВАТА КЪЩА

Казасовата къща е архитектурен паметник на културата. Тя е типичен представител на късновъзрожденската тревненска архитектура. Построена е през 1854 г. от Уста Димитър Сергюв. Голяма, двукатна, с лице към две улици, на къоше, къщата е символ на духа и самочувствието на тревненския възрожденец.

Трявна - 5350

ул.: "Ангел Кънчев" 45

GSM 0899 796 639

GSM 0896 794 597

GSM 0899 156 086

email:

kzasovshouse@tryavna.biz

<http://kzasovshouse.tryavna.biz>

КЪЩА КАЛИНА

Къща „КАЛИНА“ е идеално място за пълноценна почивка сред неповторимата красота на Балкана. Намира се в с. Горно Дамяновци с надморска височина 600 метра, на 12 километра от град Трявна.

Трявна - 5350

ул.: "Ангел Кънчев" 50

тел./факс: 0677 6 49 81

GSM 0887 348 163

Елена Златева

e-mail: kalina@gabi-jewellery.com

КЪЩА "ЛЮБИМЕЦ"

Къща "Любимец" предлага стаи за гости и се намира на 2,5 км. от центъра на Трявна в посока Плачковци, на разклона за Габрово. В непосредствена близост има голяма поляна граничеща с гора.

гр.Трявна 5350

ул." Патриарх Евтимий" 33

GSM: 0898 594 140

GSM: 0899 879 840

GSM: 0882 424 517

<http://lubimets.tryavna.biz/>

КЪЩА "МАРИНА"

Къщичка „Марина“ се намира на тиха и спокойна улица, в близост до дома-музей на Ангел Кънчев. Разполага със спалня, кухня, собствен санитарен възел, климатик и интернет.

гр.Трявна 5350

ул. „Уста Генчо“ 7

GSM: 0898 31 39 03/0898 93 22 64

<http://marina.tryavna.biz/>

КЪЩА "МИЛА"

Къща за гости МИЛА предлага нещо по-различно в традиционен стил за вашата почивка. Намираща се в с. Горни Дамяновци, на 12 км от гр. Трявна, тя разполага с 8 (+2) места в 4 стаи, всяка със санитарен възел, просторна веранда и напълно ободрудвана кухня с механа.

с. Горни Дамяновци

кметство Станчов Хан

община Трявна

GSM: 0893 494 892

GSM: 0899 524 444

e-mail: millaguesthouse@gmail.com

[www. къща за гости МИЛА](http://www.къща за гости МИЛА)

МИТЪОВАТА КЪЩА

Митъовата къща предлага: почивка в комфортни самостоятелни стаи, всяка със санитарен възел и кабелна TV, оборудвана кухня, паркоместа, градина.

гр.Трявна 5350

ул.: "Кавалджийска" 24

тел.: 0677 6 65 14

мобилен: 0885 727185

<http://www.anvart.net>

КЪЩА "МИХАЙЛОВИ"

Напълно самостоятелена къща в Трявна. Разполага с 4 легла за почиващи. Има самостоятелна кухня. Предлага се целогодишно. Кабелна TV, климатик.

За контакти:

гр. Трявна 5350

ул.„Патриарх Евтимий” 34

тел.: 0677 6 36 39

GSM: 0896 566 987/0898 797 863

e-mail: extraplast@tryavna.biz

<http://mihailovi.tryavna.biz>

МЯНКОВАТА КЪЩА

Намира се в центъра на Трявна. Разполага с 3 стаи, фоайе, лятна тераса, баня, кабелна TV, озеленен двор, парно отопление и паркинг.

гр.Трявна 5350

ул."Стара Планина" №73

тел.: 0677 6 35 40

GSM: 0887 94 93 19

Магдалена Кожухарова

<http://myankoshouse.tryavna.biz/>

КЪЩА "НАДЕЖДА"

Самостоятелна къща в центъра на гр. Трявна. Разполага с 2 самостоятелни апартамента – едностаен и тристаен. Механа с кухня за общо ползване. Климатик, гараж, лятна градина.

Трявна 5350

ул." Никола Кабакчиев" 3

ул."Ангел Кънчев" 60

тел.: 0677 6 26 26

GSM: 0899 71 31 27

GSM: 0899 40 40 55

GSM: 0885 28 82 44

<http://nadejda.tryavna.biz/>

КЪЩА "НИКОЛА"

Самостоятелна къща в центъра на Трявна. Предлага стаи за почивка (3 двойни стаи, в една от които + бебешко легло), обзаведена кухня, хол, кабелна телевизия, локално парно, санитарен възел, озеленен двор, едно парко място.

гр. Трявна 5350

ул. „Тодор Кирков” 1

тел.: 0677 6 60 42

GSM: 0888 205 870

Петър Никифоров

[e-mail: mbox@intertop.bg](mailto:mbox@intertop.bg)<http://house-nikola.tryavna.biz>

КЪЩА НИКОЛОВИ

Къща Николови се намира на 5 мин. от центъра на гр. Трявна и предлага 8 места, механа, кабелна TV, локално парно отопление и прекрасен двор за почивка с открито барбекю, безплатен интернет.

Трявна 5350

ул. „Лясков дял” 33

тел.: 0677 6 38 31

GSM: 0897 803 913

<http://nikolovi.tryavna.biz>

сем. Николови

КЪЩА НИНОВИ

Самостоятелни стаи в непосредствена близост до старинната част на град Трявна. Всяка стая е със самостоятелен санитарен възел и кабелна телевизия. Предлага се уютна трапезария с възможности за приготвяне на храна и кафе. Двор с градина и дестки кът.

За контакти:

гр. Трявна 5350

ул. „Стара планина” 137

GSM: 0897 936 388

GSM: 0895 825 727

e-mail: julianinova@abv.bg<http://ninovi.tryavna.biz>

Юлия Нинова

КЪЩА "РОМАНТИКА"

Къща "Романтика" се намира в гр. Трявна на ул. Украйна" №71 на 1км. от центъра в посока Вонеща вода. Предлага 2 спални, дневна, фитнес, сауна и голям двор с беседка.

гр.Трявна 5350

ул. „Украйна“ 42 ап.3

GSM: 0887 31 56 26 Иво Клеков

GSM: 0887 74 83 47 Васил Клеков

GSM: 0894 30 97 23 Иво Клеков

e-mail: romantika@tryavna.biz

<http://romantika.tryavna.biz>

КЪЩА "СИЯЙНА ЗОРА"

Къща на два етажа намираща се на 4 км от гр. Плачковци и на 12 км от гр. Трявна – кв. Стоевци. Двор с гараж и барбекю.

община Трявна

гр. Плачковци

кв. Стоевци

GSM: 0896 763 888

GSM: 0895 905 098

<http://siaina-zora.tryavna.biz/>

КЪЩА "ТОНИ И МИРО"

Къщата се намира в центъра на старинната улица в Трявна, непосредствено до хотел Зограф. Предлага хотелски стандарт.

гр. Трявна 5350

ул. "П.Р. Славейков" 10

GSM: 0886 96 09 44

e-mail: tsveta111@abv.bg

тел.: 0677 6 62 15

GSM: 0896 74 23 74

e-mail: stripy@abv.bg<http://toniimiro.tryavna.biz/>

Цвета и Мирослав

КЪЩА "ТРИТЕ ЩЕРКИ"

Къщата се намира срещу художественото училище. Предлага 3 самостоятелни стаи, всяка от които със санитарен възел, тераса и оборудвана кухня.

Трявна - 5350

ул. „Ангел Кънчев“ 148

GSM: 0898 46 60 93

GSM: 0899 81 57 78

e-mail: three_kids@abv.bg<http://triteshterki.tryavna.biz>

КЪЩА "ФАНТАЗИЯ"

Къща „Фантазия“ се намира в центъра на гр. Трявна. Предлага стаи и апартаменти с хотелски стандарт.

гр. Трявна 5350

ул. „Ангел Кънчев“ 71А

тел.: 0887 60 99 41

тел.: 0895 67 16 63

e-mail: fantazia@tryavna.biz<http://fantazia.tryavna.biz/>

ХАДЖИЕВАТА КЪЩА

Разположена в старинната част на гр.Трявна, "Хаджиевата къща" Ви предлага стаи за почивка със санитарни възли на етаж, кабелна TV, столова с камина, вътрешен двор с барбекю.

гр. Трявна 5350

ул."П.Р.Славейков" №90

GSM: 0895 690 699

GSM: 0895 690 661

GSM: 0888 899 041

GSM: 0887 821 350

e-mail: wgt@abv.bg

<http://hadjievata.tryavna.biz>

КЪЩА "ЯНИС"

Къща "Янис" разполага с две самостоятелни студия (малък апартамент) състоящи се от трапезария с кухня, спалня, баня и тоалетна, малък двор с изградено барбекю, напълно оборудвани.

гр. Трявна

ул. „Стара планина“ 37

GSM: 0897 99 30 33

e-mail: radoslav_nikov@abv.bg

Списък с местата за настаняване на територията на община Габрово са предоставени в Приложение 2 към настоящия сборник.

ОТ ОНЛАЙН ПРОСТРАНСТВОТО ЗА ЯЗОВИР НЕЙКОВЦИ

http://vestnikstroitel.bg/tema/60082_dlgivat-pt-na-tri-yazovira/

Дългият път на три язовира

„Пловдивци“, „Нейковци“ и „Луда Яна“ трябва да са готови до края на 2015 г., но дали?

На дата: **31.05.2013** | Категория: **Тема** | Автор: **Теодор Николов**

Лилия Христова

Всяко лято около една трета от населението у нас е на воден режим. Единственият изход за решаването на проблема е изграждането на язовири и намаляването на загубите на вода по пътя ѝ от водоемите до чешмата. Именно с тази цел през 2006 г. започна подготовката на проект със Световната банка за осигуряване на финансиране за подобряване на водоснабдяването. Договорът беше подписан през ноември 2009 г., а стойността му е 148,3 млн. долара. От тях 118,7 млн. долара са заем от Европейската банка за възстановяване и развитие, а останалите 29,6 млн. долара трябва да бъдат осигурени от държавния бюджет. Проектът се нарича „Развитие на общинската инфраструктура“ и се реализира от Министерството на регионалното развитие и благоустройството. Има и специално създадено звено за изпълнението му с ръководител инж. Иван Андреев. Състои се от два основни компонента. По-голямата част от средствата – близо 90 млн. долара, са предвидени за завършването на язовирите „Пловдивци“, „Луда Яна“, „Нейковци“ и рехабилитацията на „Студена“. По този начин ще се реши проблемът с водата за значителна част от населението на страната. **Към днешна дата строителните работи по нито един от трите язовира не са започнали. Причината е, че проектът се забави прекалено дълго във времето, след като правителството на ГЕРБ го замрази заради невъзможност да осигури националното съфинансиране.** Раздвижването около язовирите започна едва през 2011 г. с избора на консултанти, а в началото на тази стартира и първият търг за избор на изпълнител на язовир „Пловдивци“, който е в най-напреднала фаза.

Във връзка с предстоящото обявяване на нови търгове за строителство на останалите водохранилища на 21 май в Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) се проведе семинар с големите фирми в бранша у нас. В него участваха и експерти от Световната банка и МРРБ, министерствата на финансите и на труда и социалната политика. Основната цел на обучението беше повишаването на възможностите на предприемачите, които искат да участват в предстоящите строителни поръчки. Лектор на семинара бе Нурул Алам, старши специалист по провеждане на тържни процедури и ръководител на звеното за тях към Световната банка за Централна Европа и Балтийския регион. Той разясни как ще става преквалификацията и оценката на кандидатите, какво е необходимо за представяне на офертата и как се отчита изпълнението на договора.

Според зам.-министъра на регионалното развитие и благоустройството Добромир Симидчиев целта е най-късно през есента да започне доизграждането на поне един язовир, а на останалите – през следващата година. Крайният срок за изпълнение на договора със

Световната банка е 31 декември 2015 г., но най-вероятно ще се наложи неговото удължаване.

Към момента четирите обекта са в различна фаза на изпълнение. Най-напреднали са дейностите по язовир „Пловдивци“ край Рудозем. За него се прави пресяването на фирмите, които ще продължат във втория етап на процедурата. За язовир „Луда Яна“, който трябва да реши проблемите с водоснабдяването на Панагюрище и околните селища, в момента се прави работен проект. **Най-изостанал е проектът за язовир „Нейковци“ край Трявна.** Сложно е положението и с ремонта на стената на „Студена“.

...

Язовир „Нейковци“ - най-изостанал

За довършването на язовир „Нейковци“ по проекта на Световната банка все още няма избран дори проектант. Съоръжението се намира в долината на р. Нейковска, над гр. Плачковци, и на около 7,5 км южно от Трявна. **Строителството му е започнало през 1978 г., но е прекъсвано няколко пъти, като окончателно е спряно през 2001 г.** Водохранилището включва: язовирна стена, отбивна галерия, цилиндрична водовземна кула, основен изпускател, инжекционна галерия, челен преливник на левия скат, две събирателни деривации с 4 водохващания и пречиствателна станция за питейни води. **Язовирната стена е каменнонасипна с асфалтобетонова диафрагма и е изградена до височина около 16 м, което е около 30% от планираното.**

По проекта на Световната банка е изготвено техническо задание за проектиране, строителен надзор и супервизия на язовира. За довършването му е нужно да се доизградят стената от каменен насип, асфалтобетонова диафрагма, както и контролно-измервателната система.

Трябва да се направи и челен преливник с бързоток и изхвъргач. Ще трябва да се довърши и строителството на пречиствателната станция за питейни води. Има бетонови и монтажни работи по водовземната кула, както и по основния изпускател.

С изграждането на язовир „Нейковци“ ще се реши проблемът с водата в общините Плачковци и Трявна. В момента водоснабдяването им става от повърхностни водоизточници и извори с непостоянен дебит, като при продължително засушаване се стига до режим на водата.

Язовир Нейчовци, кв. Нейчовци, гр. Плачковци, общ. Трявна

НЕЩО ОТ МИНАЛОТО НА ГАБРОВО...

Петър Цончев цитира един английски мисионер минал през Габрово през 1838 г., който пише за него:

„То е едно много интересно място. Къщите имат странен вид. Те са с тъмен цвят. Построени повечето от дърво с надвесени покриви, таваните на повечето от които се съобщават. Покрити са с големи каменни плочи....Останах зачуден от многото свине, които свободно се разхождат сред улиците; изглеждаха като истински диви зверове... ”

Всеки габровец си е строил къщата така, както на него му е харесвало да бъде разположена в общата градска архитектура.

Разположението на къщите е определяло геометрията и посоката на улиците. Липсата на общ градоустройствен план е била причината тесните и криви улички да представляват мрачен лабиринт не само за жителите на града, но и за тези, които го посещават за първи път. Ето защо веднага след Освобождението, през м. декември, 1881г. в Габрово се обсъжда въпросът за планирането на града и то с привличането на специалист - строителен инженер, а следващата година вече е готов първият регулационен план, изменен още през 1897 г.. С него се слага началото на благоустрояването на града. До тогава улиците са били покрити с калдъръм, който тук-там започва да се поправя за сметка на жителите на града.

Из "Старо Габрово и пътищата около него"

Автор Кирил Койчев

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ – ДРУГИТЕ ЗА ТРЯВНА

Трявна – място за живеене - това е разказът на Ивайло Иванов за Трявна - такава, каквато той я видял през майските празници.

http://www.dnevnik.bg/razvlechenie/2011/06/27/1112917_triavna_miasto_zhivene

Фотограф: Ивайло Иванов

Тук времето тече бавно и спокойно като водите на близката рекичка. Никой за никъде не бърза.

Бил съм в Трявна преди около десетина години - по работа и съвсем за малко. Още тогава ме грабна с автентичния си чар, но няхах време да ѝ се отдам.

Може да е било любов от пръв поглед – внезапна, импулсивна и необяснима. А може и да е закодирано някъде дълбоко в гените ми, наред с писъка на родопската гайда, стъпките на правото хоро и вкуса на боб чорба, знам ли.

Време беше да проверя – имах цели четири почивни дни покрай 24-ти май и реших, че една семейна екскурзия до Трявна е добър начин хем да отпразнуваме светлия празник, хем да си отдъхнем от столичния шум. Речено-сторено и ето ни на следващия ден в Трявна за кратка четиридневна профилактика на душата. Този път имах достатъчно време за опознаване и за да разбера какво, аджеба, му е чак пък толкова специалното на този град.

Град като всеки друг, ще рече някой. Да, ама не. Там е работата, че не е като всеки друг. Различен е. Толкова очарователно различен. Заслужава си да разкажа кое точно го прави такъв.

Гальовно сгушено в пазвите на Балкана, където зиме времето е меко, а лете е прохладно, това китно малко градче все още ревниво пази славното си възрожденско минало. Следите от това минало могат да се видят на всяка крачка – старата част на града е архитектурен резерват и ако обичате да крачите бавно и замислено по криволичещи калдъръмени сокаци и скръстили ръце зад гърба по чорбаджийски, да се любувате на стари къщи,

натезали от история и от обрасли с мъх каменни плочи по покривите, това е мястото.

Бели къщи, прохладни чардаци, тесни дюкяни, тежки порти, високи дуvari, огрени от слънце дворове със здравец, чемшир, асма и люляци, ромолещи каменни чешми в сянката на орехови дървета – всичко е издържано в най-добрите традиции на самобитната ни възрожденска архитектура, с която толкова се гордеем (и която, от своя страна, следва традициите на османската архитектура, но това е друга тема).

Тук всичко е от дърво – като се започне от резбованите табели на банки, хотели и административни сгради и се стигне до контейнерите за разделно събиране на боклук. И как да е другояче, след като Трявна открай време е нещо като меката на българската дърворезба. Ако имате някакви съмнения в последното, идете и вижте резбованите тавани на Даскаловата къща и пак ще си говорим.

Навсякъде личи усилието – похвално, според мен - да се запази, доколкото е възможно, автентичния облик на стара Трявна и всичко новопостроено да се вписва хармонично в градската архитектурна среда.

Освен стар възрожденски град обаче, Трявна е и съвременно арт-средище с няколко малки симпатични галерии, които си заслужава да се видят. А традиционните тревненски занаяти не са консервирани само в музеите, те са живи и са на улицата.

Фотограф: Ивайло Иванов

Пълно е с малки занаятчийски работилнички, в които майсторите те канят да влезеш и да видиш как се правят нещата, както и с куп магазинчета за сувенири, бижута-уникати и всевъзможни джунджурии. За препоръчване е да ги обиколите без деца (на мен лично това не ми се удаде), защото иначе няма да усетите как ще се сдобие с глинени стомнички-свирки, дървени мечове, арбалети и кречетала и изобщо всякакви шарени дървени и керамични неща, които по принцип не ви трябват.

Най-притегателното и фотогенично място в града е площадът с часовниковата кула, а най-притегателното място на този площад - така е било през Възраждането, така е и днес - е кафенето. Сядаш на трикрако дървено столче пред ниска кръгла масичка – паралия и се

отдаваш на блажен рахатлък в приятната компания на прословутото ароматно турско кафе на пясък (колкото и модерна и многофункционална еспресо-машина да имате, няма да го докарате баш такова), бяло сладко, баклава и кадаиф. Отсреща продават рахат локум, домашно сладко от боровинки и пестил от сини сливи. О, минало незабравимо, о, пресвещени старини!

Фотограф: Ивайло Иванов

До кафенето се помещава местният клуб на пенсионера (с резбована табелка, както се разбрахме), където кипи оживление. Група старци хвърлят табла и цакат белот и шумно се разправят за терцата майорна.

Затваряш очи (а даже няма нужда и да ги затваряш) и се пренасяш в друго време и друг свят. Тук времето тече бавно и спокойно като водите на близката рекичка. Никой за никъде не бърза. Единствено натрапчивите ритми на чалгата биха могли да те извадят от сладкия ти носталгичен унес, но – о, чудо! – никъде не чух чалга, в нито едно заведение, в което бяхме през всичките тези четири дни. То бива късмет, ама чак пък толкоз!

Дотук обаче нищо чак толкова уникално (като изключим отсъствието на чалга). Гореописаното може да се намери във всяка туристическа брошура или интернет страница, с подробно описание кои музеи и галерии да се посетят и къде да се хапне-пийне. Пък и Трявна далеч не е единственият град с възрожденски облик в България - дето се вика, у нас възрожденските градове с лопата да ги ринеш.

Думата ми е за друго – за особения дух, който цари тук и който не се улавя с обектива на камерата. За него няма да прочетете и в брошурите. Трябва да се дойде на място, за да се усети.

Първото странно нещо, което хвърля в смут нашего брата софиянец е, че градчето е удивително чисто, спретнато и подредено за нашите географски ширини. Зелените площи и градинките с цветя се поддържат изрядно. Тревата е окосена, свежа и зелена. Чешмите работят, фонтаните работят, часовникът на часовниковата кула също работи (че иначе защо ще е Часовникова кула). Няма изподраскани фасади и изпочупени пейки.

Паметниците не са оцветени със спрей (чак толкова арт тревненци не са) и най-вече не са откраднати и дадени за скрап.

Дори кофите за събиране на смет не са изпотрошени и не са запалени (какъвто е например софийският "модел" за разделно събиране на отпадъци). Всичко си е на мястото, стабилно и непоклатимо като Петко Славейков.

Има ясни указателни табелки, които те ориентират къде е гарата, пощата и т.н. и те не са нечетливи от патината на времето, както става обикновено по други места.

Фотограф: Ивайло Иванов

Маркировката по улиците се вижда достатъчно добре и с невъоръжено око, защото си личи, че е сравнително прясна, а местните шофьори дори правят път на пешеходците (очевидно друга някаква тревненска отживелица, защото повечето български градове са много по-напредничави в това отношение – в смисъл, че колите минават напред пред пешеходците).

Странно е, но никой не си изхвърля боклуците в коритото на реката. Самата река е доста чиста и в нея плуват риби, а не бири. Да, риби, и то в самия център, под стария мост. А край реката е изградена алея за разходки с пейки и беседки. Вместо да вдигнат някой мини мол или офис на банка, както си му е редът, тревненци направили алея за разходки. Центърът на града не кичозно нагизден като на годин циганин брат му със светещи рекламни табели и облепен с афиши и плакати.

За чест на местната управа уличното осветление работи навсякъде, като старата часовникова кула и най-старият храм в града, църквата "Св. Архангел Михаил"- гордостта на тревненци - направо се къпят в светлина и се виждат от далеч.

И тъй като не съм от хората, които съдят за другите само по външния им вид, за една сграда само по парадния ѝ вход и за един град само по централната му част, обиколих и страничните улички чак до самия им край, за да видя как живеят хората тук. Не е за вярване, но навсякъде беше все така чисто и подредено, с цветя по прозорците и терасите и с биеща на очи липса на скитащи бездомни кучета. Изобщо, едно много приветливо и

определено градско излъчване (за разлика от градовете от селски тип, където можеш да се разминеш със стадо овце по централната улица – не че имам нещо против, но ако ще е село, какво обидно има в това да си остане такава).

Изумлението ми обаче достигна върхната си точка, когато видях тревненската гара. Влизаш вътре, преглъщайки погнусата си в очакване на обичайната гледка – мърсотия, занемареност, оплут и осеяни с трупове на мухи прозорци с изгнили черчевета и още по-изгнило табло с разписание на влаковете като да е от времето, когато е била построена гарата и изведнъж – бам! – чисто бели стени, красиви резбовани тавани, перденца на прозорците, а на стената плазма, която освен разписанието показва и красиви гледки от града; чисто, пометено, измито. Както отвътре, така и отвън. Че и с табло с основните туристически забележителности и техните координати.

Гледай ти, как можела да изглежда една провинциална 100-годишна гара в нашата мила татковина! След всичко видяно направо преливам от удивление, признавам си. Как е възможно, що е това?

Фактът че Трявна е основно ремонтирана и заради това е чиста и спретната сам по себе си не е удивителен. Не мога да повярвам и не мога да се нарадвам обаче на инициативността на тревненци, които успяват да я поддържат такава с общите си усилия. Защото то поддръжка му е майката. Как става това бе, хора?! Могло, значи!

Сядаш на трикрако дървено столче пред ниска кръгла масичка – паралия и се отдаваш на блажен рахатлък в приятната компания на прословутото ароматно турско кафе на пясък (колкото и модерна и многофункционална еспreso-машина да имате, няма да го докарате баш такава), бяло сладко, баклава и кадаиф.

Фотограф: Ивайло Иванов

Очевидно общината е усвоила пари по разни европейски програми за развитие на малките населени места, но ей Богу, усвоила ги е добре. Хвала казвам аз на такива общинари. Знам, по стар български обичай със сигурност ще се намерят бол бдителни и осторожни люде, които ще ме оборят и ще заявят, че въпросните общинари лично са се облагодетелствали и

т.н. и т.н. Не искам и да знам, не ме интересува какво са взели, интересува ме само какво са дали. Не знам дали са допринесли за облагородяването на града си, защото са били водени от егоистични подбуди или са наследили онова родолюбиво пламъче, което е горяло още у техните пра-прадядовци от Възраждането.

Ще ми се да вярвам във второто. Фактът обаче си е факт и той трябва да се показва, да се разгласява и коментира, та дай Боже да повлече крак и други градчета да последват примера ѝ: Трявна е толкова уютна, че ти се приисква да заживееш в нея.

Чудя се и се дивя на тревненци – добре де, какво им е по-различното на тия хора, генотипът ли им е друг, възрожденски дух ли още пазят, наследници на търновската болярска аристокрация ли са, що ли, че искат мястото, което обитават, да е чисто и приветливо и да им е хубаво да живеят в него? Има им нещо на тия хора, казвам ви.

И как става така, че и самите те са приветливи и човечни? Не знам с какво се препитават, едва ли са цъфнали и вързали от туризъм и въпреки това са усмихнати и сърдечни. Нищо общо с киселите рицари на печалния образ, с които всеки ден се разминавам в метрото.

Та така. Седя си аз на теферич в кафенето на площада, зяпам минувачите и си мисля за тревненци и Трявна и за това каква би могла да бъде нашата България, ако всички градове и села бяха като този тук. И очите ми неусетно се пълнят със сълзи заради другия възможен наш живот, заради пропилените и пропилявани възможности, за другата възможна България, която обаче не се случва чисто и просто защото ни мързи и не ни пука, не за друго.

Мама му стара, за това дори не е нужно някакво мащабно финансиране, нали така? Не се изискват кои знае какви ресурси и кой знае какви усилия да си варосаш къщата, да си подредиш градинката (или градинката пред блока) и да не си изхвърляш боклуците където ти падне. И да вземеш пък да се усмихнеш – това е съвсем безплатно, така че дори можеш да се усмихваш и по-често. И хоп – вече си променил малко твоя свят, станал е една идея по-хубав.

Търсейки, преди да замина, в интернет информация за Трявна, попаднах случайно на един форум, където някакъв пич, за когото финансовата страна на нещата определено не стоеше на дневен ред, си търсеше идеалното място за живеене в България и питаше за съвет. Мненията на хората във форума почти единодушно сочеха Трявна като такова място.

Сега вече знам защо. Надявам се и вие да сте разбрали.

Трявна наистина става за живеене.

А НИЕ ПИТАМЕ: ВЪЗДУХА НА ТРЯВНА МОЖЕ ЛИ ДА ОПИШЕТЕ?

НЕ, НЕ МОЖЕТЕ, ТРЯБВА ДА ГО ВКУСИТЕ!